

Preliminär resursfördelning drift och investering 2023–2025

Innehållsförteckning

1	Inledning	3
2	Organisation	4
3	Vart gick pengarna / Fem år i sammandrag	5
4	Befolkningsprognos	7
5	Ekonomisk översikt	9
6	Ekonomiska förutsättningar	10
6.1	God ekonomisk hushållning	10
6.2	Resultat och ekonomisk ställning	10
6.3	Finansiell profil	13
6.4	Skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning	15
7	Underlag till Strategisk och ekonomisk plan	17
8	Ekonomiska driframar	24
8.1	Resursfördelningsmodell	24
8.2	Resultatbudget	25
8.3	Specifikation av nämndernas ramar	26
9	Investeringar	28

1 Inledning

I Arboga styrs verksamheten med värdegrund, vision, strategiska områden och dess inriktning, mål samt beslutar om fördelning av ekonomiska resurser. Visionen och målen beskriver det kommunen vill åstadkomma i framtiden och värdegrunden är de värderingar som genomsyrar verksamheten. Tillsammans anger de för medborgarna och medarbetarna vad kommunen står för och ska förverkliga de närmaste åren.

Planeringsprocessen resulterar i att kommunfullmäktige inför varje verksamhetsår beslutar om en Strategisk och ekonomisk plan (SEP) där mål och resursfördelning framgår. Den årliga processen består av en mer strategisk del som sker på våren och en mer operativ del som sker på hösten. Under den strategiska delen gör förvaltningarna analyser som ligger till grund för beslut om prioriteringar på kommunnivå. Under den operativa delen arbetar verksamheten med sin planering utifrån de beslutade ramarna. En konkretisering av kommunfullmäktiges beslut sker i varje nämnd och styrelsen genom ett beslut om nämndens/styrelsens budget.

Resursfördelning innebär att prioritera och fördela ekonomiska resurser till den verksamhet som ska utföras så att mesta möjliga nytta skapas av tillgängliga medel och att de finansiella målen för god ekonomisk hushållning uppfylls. En helhetsvärdering ska göras av finansieringen av verksamheten i form av skatter, statsbidrag, taxor med mera. Resurser fördelas utifrån en värdering av behov i verksamheternas grunduppdrag och hur dessa förändras. Behovsförändringar som är till exempel volymutveckling, demografiska förändringar och pris- och löneutveckling tydliggörs i kommunens resursfördelningsmodell från kommunfullmäktige till styrelsen och nämnder.

Resurser fördelas utifrån två behov:

- Drift, ekonomisk ram för den årliga löpande verksamheten, intäkter och kostnader. Kommunfullmäktige fördelar ekonomiska ramar till kommunstyrelsen och nämnderna. Styrelsen och nämnderna fördelar på verksamhetsnivå och ska anta principer och modeller hur resursfördelningen sker.

- En total ekonomisk ram för ett investeringsprojekts inkomster och utgifter samt förändrade

driftkostnader. Kommunfullmäktige beslutar om investeringsramar på investeringsområde eller projektnivå till kommunstyrelsen och nämnderna. För inventarier/maskiner/fordon fördelas totala ramar till kommunstyrelsen och nämnderna. Kommunstyrelsen beslutar om omfördelning mellan investeringsområde/projekt inom den totala investeringsramen. När det gäller inventarier/maskiner/fordon har ansvarig nämnd rätt att besluta om omfördelning. Nämnderna har ett genomförande- och uppföljningsansvar för investeringar.

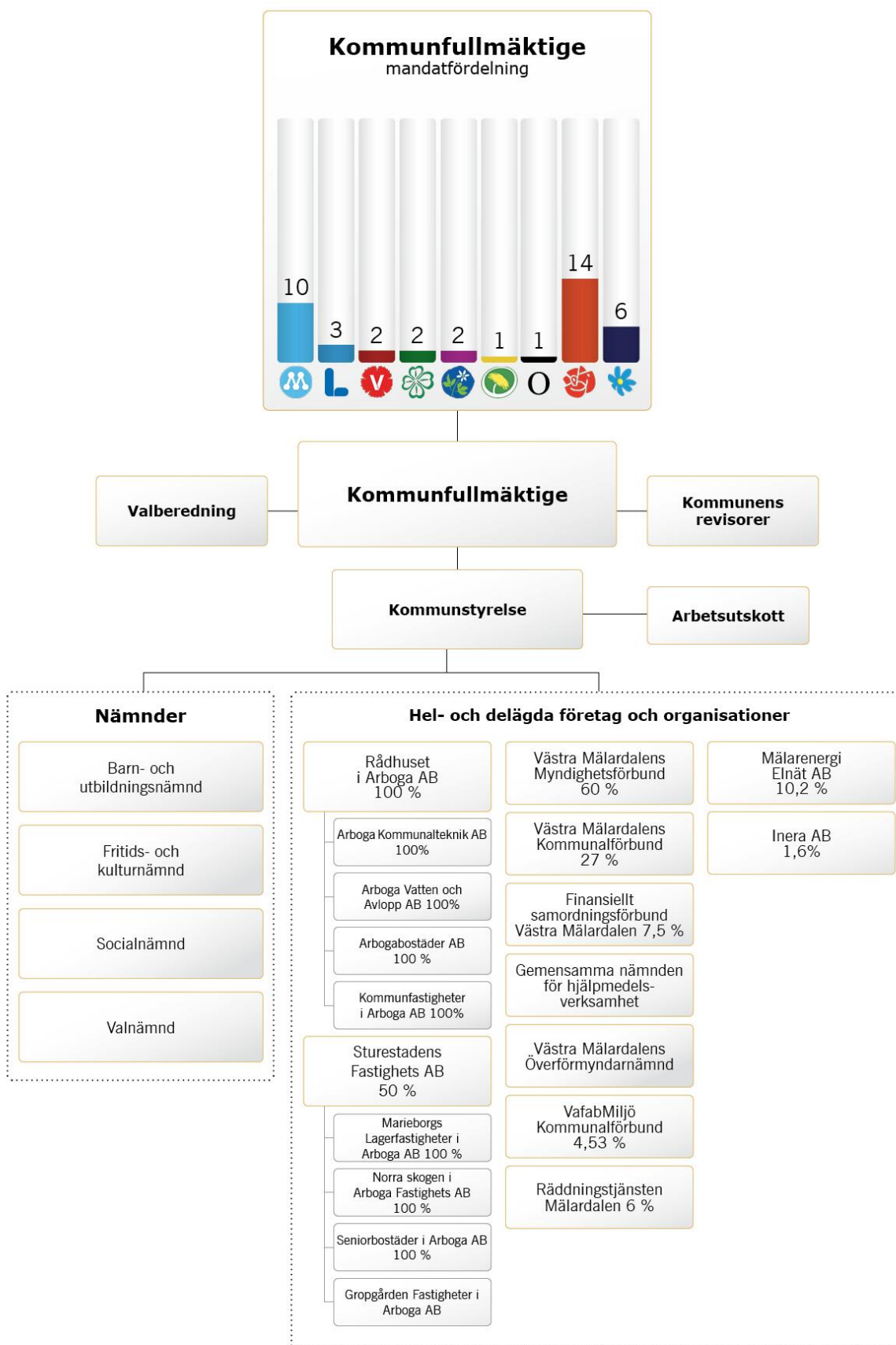
Eftersom år 2022 är ett valår så skiljer sig planeringsprocessen från ett år då det inte är ett val. Vid ett valår så sker besluten om mål och resurser vid separata tillfällen och inte i ett samlat beslut. Detta beror på att det efter ett val sker en översyn av mandatperiodens politiska inriktning som påverkar målstyrningen. Inför ny mandatperiod sker också en översyn av styrmodellen.

Nämndernas och styrelsens underlag till Strategisk och ekonomisk plan (SEP) inlämnades i slutet av april för sammanställning inför budgetdagen den 3 maj. Underlagen, tillsammans med nulägesanalys, låg till grund för budgetberedningen som ägde rum tre dagar under maj månad. Underlaget från nämnderna är en analys som beskriver och värderar sin verksamhets nuläge och framtid. Underlaget innehöll även investeringsbehov de kommande tre åren.

Efter avslutad budgetberedning kom de politiska partierna överens om att beslutet i kommunstyrelsen i juni enbart blir en beskrivning av nuläget avseende drift- och investeringsbudget. Efter valet den 11 september återupptas budgetarbetet och kommunstyrelsen beslutar i oktober om en definitiv resursfördelning. I november 2022 beslutar det nyvalda kommunfullmäktige om resursfördelning och finansiering 2023–2025. Resursfördelningen per nämnd beslutas av nämnderna november 2022-januari 2023.

De politiska målen för nästa mandatperiod beslutas av kommunstyrelsen och kommunfullmäktige under januari 2023. Nämnder/styrelsen. De nya nämnderna och styrelsen beslutar om mål och verksamhetsplaner senast under mars 2023.

2 Organisation

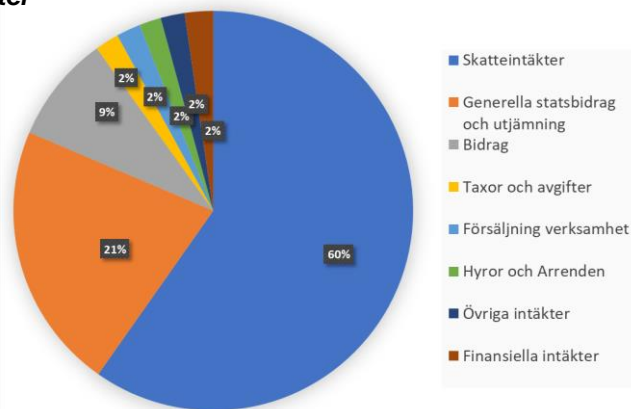
3 Vart gick pengarna / Fem år i sammandrag

100 kr i skatt till kommunen användes på följande sätt år 2021

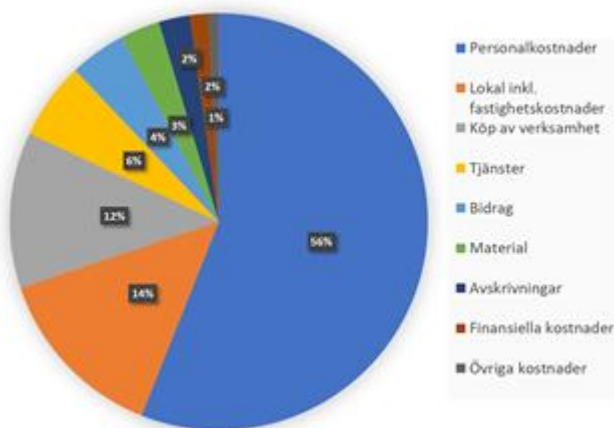

Fördelning av intäkter och kostnader 2021

Intäkter

Kostnader

Fem år i sammandrag

Fem år i sammandrag, kommunen	2021	2020	2019	2018	2017
<i>Allmänt</i>					
Antal invånare 31/12	14 100	14 039	14 087	14 138	13 934
därav förändring	61	-48	-51	204	31
därav födelsenetto	-40	-28	0	-30	-15
Inpending till kommunen	Ett års eftersläpning	1 527	1 759	1 845	1 926
Utpending ut från kommunen	Ett års eftersläpning	2 796	2 611	2 599	2 508
Arbetslöshet, procent i december	8,2	10,0	9,2	8,2	9,7
<i>Ekonomi</i>					
Skattesats, totalt	33,29	33,29	33,29	33,29	33,29
Skattesats, kommunen	22,41	22,41	22,41	22,41	22,41
Skattekraft som andel av rikets medelskattekraft, procent	88,9	88,3	89,4	88,5	88,1
Årets resultat kommunen, mkr	29,9	52,3	14,5	-8,5	12,5
Resultat före extraordinära poster i relation till skatteintäkter och utjämning, procent	3,3	6,0	1,7	-1,1	1,6
Årets resultat koncernen, mkr	64,7	72,4	25,3	3,6	34,9
Verksamhetens nettokostnader, exklusive jämförelsestörande poster, mkr	899	849	851	844	814
Nettokostnadsutveckling, procent	7,6	-0,6	1,1	5,5	8,3
Utveckling skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning, procent	4,8	4,3	4,1	2,4	3,5
Verksamhetens nettokostnader, tkr/invånare	64	59	60	60	58
Nettokostnadernas andel av skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning, procent	99	94	99	101	98
Finansnetto, mkr	19,3	19,3	17,1	25,7	16,4
Nämndernas budgetavvikelser, mkr	16,9	15	-14	-29	5
Nettoinvesteringar, mkr	50	21	82	44	87
Nettoinvesteringar, tkr/invånare	3,5	1,5	5,8	3,1	6,2
Balansomslutning, mkr	1 316	1 258	1 419	1 426	1 391
Eget kapital, mkr	725	695	649	635	644
Likviditet, mkr	220,9	169,2	85,6	130,8	138,4
Långfristiga lån, mkr	174	246	420	401	433
Soliditet inklusive samtliga pensionsförpliktelser, procent	33,8	32,6	25,4	23,5	23,6
Soliditet exklusive pensionsförpliktelser intjänade före 1998, procent	55,1	54,5	46,4	44,5	46,3
<i>Anställd personal</i>					
Antal tillsvidareanställda	948	939	1 022	1 060	1 065
Antal visstidsanställda	329	308	304	321	328
Summa antal anställda	1 277	1 247	1 326	1 381	1 393
Andel tillsvidareanställda, procent	74,2	75,3	77,1	76,8	76,5
Andel anställda som är män, procent	16	15	18	17	17
Andel anställda som är kvinnor, procent	84	85	82	83	83
Anställdas medelålder, år	47	46	47	47	47
Total sjukfrånvaro, procent	7,3	7,4	6,1	6,4	6,4
Andel långtidssjukskrivna av den totala sjukfrånvaron, procent	30,1	24,2	33,3	32,2	41,6

4 Befolkningsprognos

Kommunstyrelsen beslutade den 29 mars 2022 om befolkningsprognos för perioden 2022–2035. Planen utgår från en årlig befolkningsökning med 50 personer utifrån 31 december 2021 då invånarantalet var 14 100.

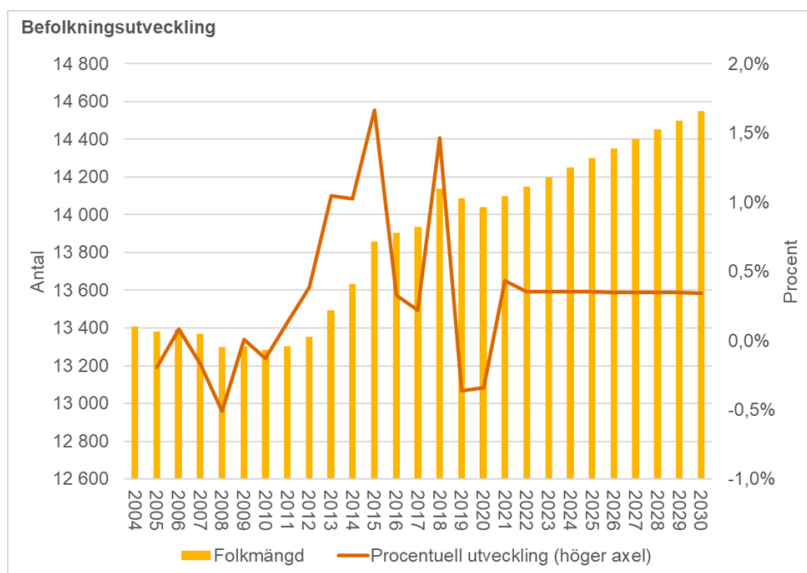
Syftet med prognosen är främst att belysa kommunens befolkningsutveckling i olika åldersklasser vid oförändrad, minskad eller ökad befolkning. Resultaten är avsedda att ge underlag för planering och dimensionering inom bland annat skola, barnomsorg och äldreomsorg.

I alternativet med en ökad totalbefolkning med 50 invånare per år så innebär det ett flyttningsnetto med omkring 100 personer per år som balanserar det negativa födelsenettet.

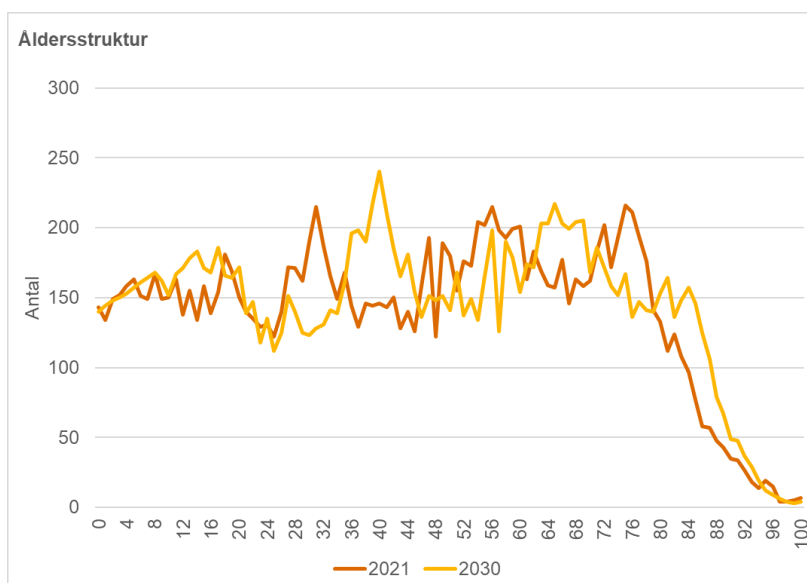
Både minskande och växande kommuner upplever svängningar i ålderskullarnas storlek på grund av historiska variationer av födelse-talen.

Förändringar mellan åldersgrupperna påverkar såväl kostnadstrycket som behovet av verksamhetslokaler.

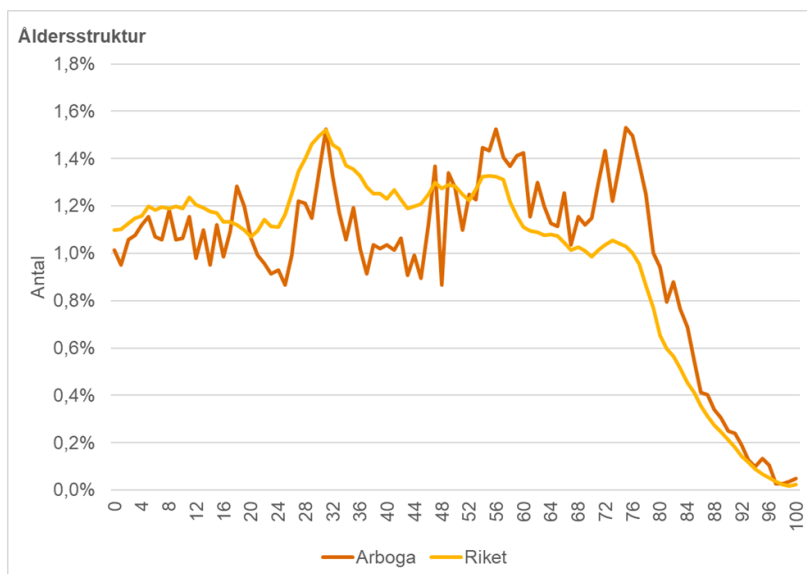
Befolkningsutveckling 2004–2021 samt prognos fram till 2030

Åldersstruktur 2021 jämfört med prognos 2030

Arboga jämfört med riket 2021

Utvecklingen av befolkningsstrukturen fram till och med 2030 är en förskjutning av dagens struktur samt förväntningar med avseende på framtidens flytt-mönster och födelseantal.

Fram till 2030 kommer Arbogas befolkning öka i de yngre (grundskoleåldern) och i de äldre åldrarna, det vill säga linjen som avser 2030 ligger utanför motsvarande för 2021.

Efterfrågan på kommunens tjänster behöver nödvändigtvis inte öka eller minska i samma takt som antalet invånare förändras. Alla invånare efterfrågar inte alla delar av kommunernas tjänsteutbud.

Efterfrågan på verksamhetslokaler beror framför allt av utvecklingen för de specifika

åldersgrupper som verksamheterna vänder sig till och av statliga reformer eller samhällsförändringar som påverkar målgruppernas efterfrågan. För de individuella tjänsterna kostar nya lokaler och anläggningar mer än gamla. Finns det ledig kapacitet kan exempelvis en ytterligare elev kosta mindre än genomsnittet (marginalkostnaden). När kommunen slår i kapacitetstaket kan den extra eleven bli väldigt dyr.

För de kollektiva tjänsterna bör det finnas stordriftsfördelar för vissa verksamheter där kostnaden kan öka mindre än vad som följer av befolkningstillväxten.

5 Ekonomisk översikt

Samhällsekonomin

(enligt *Sveriges Kommuner och Regioner, SKR, maj 2022*)

Efter två år med pandemi fanns en förhoppning om att kommuner och regioner med en rekordstark ekonomi skulle få tid att hantera pandemins långsiktiga konsekvenser och kommande demografiska utmaningar. Men återigen har verksamheten kommit att påverkas av faktorer som kommuner och regioner inte råder över. På kort tid har det ljusa framtidsscenarioet mörknat betänkligt, främst till följd av kriget i Ukraina och de konsekvenser det medför. Kriget medför ett stort lidande för Ukrainas befolkning, men det har också kommit att påverka både nuläget och framtidsutsikterna för svenska kommuner och regioner. Inflations-takten har drivits upp till historiska nivåer och tillsammans med stigande pensionskostnader bedömer SKR att resultaten i sektorn faller kraftigt. Samtidigt blir utmaningen med demografins utveckling alltmer kännbar. Behovet av vård och omsorg ökar samtidigt som det råder brist på arbetskraft.

Det ekonomiska resultatet i kommunsektorn var rekordhögt 2020, för att överträffas år 2021. Även 2022 beräknas resultatet bli starkt, om än på en mer normal nivå, för att sedan falla till ett beräknat underskott 2023. Hur kan då denna starka ekonomi försvagas så snabbt? För det första är det viktigt att påpeka att både 2020 och 2021 års starka resultat främst berodde på tillfälliga faktorer och inte på överskott i verksamheterna. Överskotten kom i stället främst från höga statsbidrag, betydligt högre skatteintäkter än förväntat och också från en positiv börsutveckling som gjorde att värdet på finansiella placeringar växte rekordartat kombinerat med låg ränta på lån.

Även 2022 beräknas bli ett år med relativt starka resultat för kommuner och regioner tack vare att skatteintäkterna fortsätter att öka snabbt, men även för att pensionskostnaderna minskar jämfört med föregående år. Det snabba fallet till 2023 är en följd av att inflationen ökar rekordsnabbt, till och med snabbare än skatteintäkterna, som utvecklas relativt positivt till följd av åter hämtningen i ekonomin. I synnerhet ökar priserna på vissa varor och tjänster såsom transporter, energi, livsmedel, byggkostnader, men även räntekostnaderna

ökar. Inte minst påverkar inflationen pensionskostnaderna som beräknas öka med hela 31 miljarder kronor 2023 jämfört med 2022.

Under 2000-talet har skatteintäkternas reala utveckling varit god till följd av att löneökningarna i samhället har varit högre än prisökningarna, vilket är den normala situationen vid ekonomisk tillväxt. Inför 2023 är situationen den omvända. Skatteunderlaget urholkas reellt sett till följd av ökade priser, vilket innebär minskad köpkraft. Till detta ska läggas att kommuner och regioner också ska finansiera en förändrad befolkningsstruktur med fler invånare och en större andel äldre. SKR bedömer därmed att kommunernas och regionernas sammanlagda resultat faller till ett underskott på 3 miljarder kronor om inga åtgärder eller intäktsförstärkningar vidtas.

Arboga

Arboga befinner sig i en situation med ett gott ekonomiskt resultat år 2020–2021 men med ekonomisk mer ansträngd situation på sikt. Samtidigt ökar behoven av välfärdstjänster. Befolkningsförändringen är en av de stora utmaningarna, utvecklingen som pågår fortsätter de kommande åren. Utvecklingen innebär att kostnaderna för demografien ökar snabbare än intäkterna, och det behövs ett ökat fokus på effektivisering och omprioriteringar. Det är viktigt med prognoser av befolkningen. Det sker tydliga förändringar mellan åldersgrupperna vilket påverkar såväl kostnadstrycket som behovet av verksamhetslokaler.

En god ekonomisk hushållning ställer krav på att kommunen har en långsiktighet i sin planering. Det kräver till exempel en analys av verksamhetsförändringar på grund av den demografiska utvecklingen och se koncernen i sin helhet. I likhet med kommunsektorn i övrigt finns ett stort behov av investeringar vilket innebär att det krävs ett större driftöverskott för att inte i hög grad behöva låna till investeringarna. Med nuvarande låga räntor innebär en ökad upplåning inte någon stor påverkan på resultatet men innebär en risk i det långa perspektivet då det finansiella handlingsutrymmet till kommande generationer kan komma att begränsas.

6 Ekonomiska förutsättningar

6.1 God ekonomisk hushållning

God ekonomisk hushållning är ett lagstadgat krav som återfinns i kommunallagen. Då god ekonomisk hushållning är en allmänt hållen bestämmelse i kommunallagen fordras att varje kommun definierar den närmare innebörden. Kommunen ska upprätta riktlinjer och ta fram finansiella och verksamhetsmässiga mål för god ekonomisk hushållning. Det är viktigt att målen redovisas och förklaras på ett sådant sätt att det framgår varför fullmäktige anser att det är ett uttryck för god ekonomisk hushållning.

Grunden för hur kommunen hanterar sin ekonomi är sund hushållning med de resurser som förvaltas på medborgarnas uppdrag. Ekonomin ska utformas så att varje generation bär kostnaderna för den service som konsumeras. Detta innebär att ingen ska behöva betala för det som en tidigare generation förbrukat. Det gäller att hushålla i tiden och över tiden. Kommunerna måste anpassa målen till de egna förutsättningarna, för att säkra nuläge och framtid.

En god ekonomisk hushållning har en vidare innebörd än att ekonomin är i balans. Kommunens verksamhet ska dessutom vara ändamålsenlig och effektiv. Kommunen ska sträva efter att göra "rätt saker" utifrån kundens och medborgares behov och önskemål samt upprätthålla en hög kvalitet i förhållande till förbrukade resurser. De finansiella målen betonar att ekonomin är en restriktion för verksamhetens omfattning. Mål och riktlinjer för verksamheten visar hur mycket av de olika verksamheterna som ryms inom de finansiella målen, det vill säga kopplingen mellan ekonomi och verksamhet.

Arboga kommuns finansiella mål för god ekonomisk hushållning är:

- Resultatet före extraordinära poster ska under mandatperioden i genomsnitt årligen uppgå till minst 1 procent av skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning
- Soliditeten, inklusive samtliga pensionsåtaganden, ska i slutet av varje mandatperiod vara lägst den nivå som gällde vid mandatperiodens början med oförändrade redovisningsprinciper.

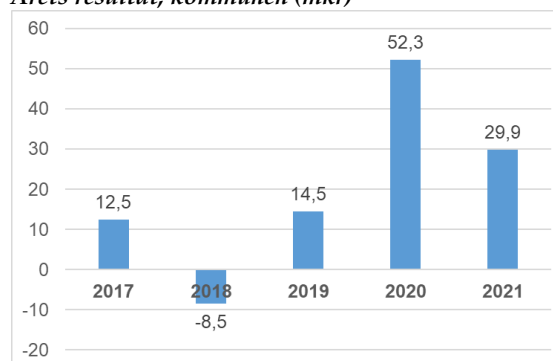
6.2 Resultat och ekonomisk ställning

(hämtat från Årsredovisning 2021)

Resultatutveckling

Efter de extraordinära posterna kan årets resultat, förändring av eget kapital, utläsas. Det egna kapitalet är den del av tillgångarna som kommunen betalat med egna medel, det vill säga förmögenheten.

Årets resultat, kommunen (mkr)

Kommunens eget kapital ökade under 2021 med 29,9 miljoner kronor och uppgick på balansdagen till 725,0 miljoner kronor. När Arboga kommun övergick till fullfundsmodell för redovisning av pensionsåtaganden år 2010 reducerades det egna kapitalet motsvarande den tidigare ansvarsförbindelsen, vilken uppgick till 348 miljoner kronor inklusive särskild löneskatt. När nu kommunen år 2021 har återgått till blandmodell så har beloppet återförts till eget kapital.

Budgeterat överskott år 2021 var 8,8 miljoner kronor och således blev det en positiv avvikelse mot budget med 21,1 miljoner kronor.

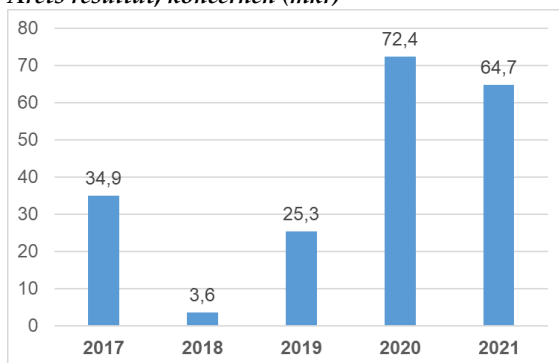
Nämnderna/styrelsen redovisar för 2021 ett ekonomiskt överskott med 16,9 miljoner kronor (14,9 miljoner kronor år 2020).

Intäkter och kostnader som inte kan hänföras till en specifik nämnd så som pensioner, lokalpott, lönepott, oförutsedda kostnader och finansnetto visar ett underskott jämfört med budget med 16,6 miljoner kronor. Detta beror huvudsakligen på kostnader för fastigheten Tornet som inte var budgeterade samt att en ytterligare avsättning avseende sluttäckning av deponi på 20 miljoner kronor har genomförts efter en ny bedömning.

Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning visar ett överskott jämfört med budget med 20,8 miljoner kronor. Detta beror på en positiv slutavräkning av skatteintäkterna beroende på att återhämtningen efter konjunktunedgången gick fortare än vad tidigare prognoser från Sveriges Kommuner och Regioner visat.

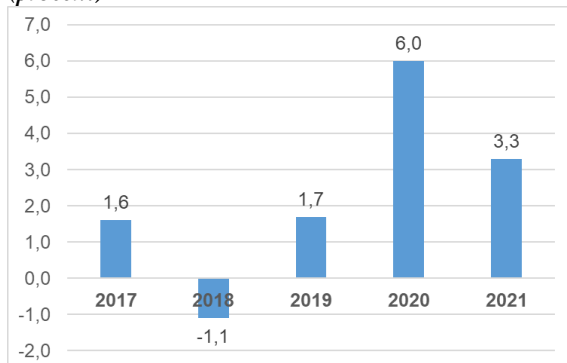
Det finns flera motiv till att årligen ha ekonomiskt överskott. Lagstiftningen med balanskravet är ett minimikrav på resultatet, men för att få en god ekonomisk hushållning förutsätts ett större sammantaget överskott. Ett överskott skapar handlingsfrihet och möjlighet till en mer långsiktig planering. En marginal krävs också för att klara oförutsedda påfrestningar, att inte inflationen ska urholka värdet av det egna kapitalet och framför allt för att finansiera investeringar.

Årets resultat, koncernen (mkr)

Koncernens resultat uppgick år 2021 till 64,7 miljoner kronor och det egna kapitalet uppgick på balansdagen till 861,8 miljoner kronor.

Resultat före extraordinära poster i relation till skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning (procent)

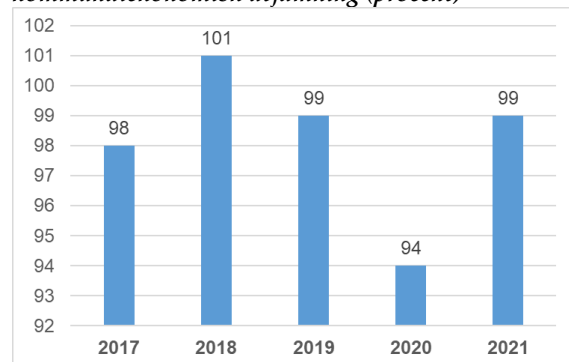
Resultatet före extraordinära poster redovisar de medel som blir över eller saknas när den löpande verksamheten är betald. Finansiella poster i form av skatteintäkter, kommunal-

ekonomisk utjämning samt finansiella kostnader och intäkter tillkommer i detta resultat. Utfallet 2021 blev 3,3 procent. Vid höga investeringsnivåer krävs goda resultat för att kunna ha en hög självfinansieringsgrad av investeringar.

Verksamhetens nettokostnader visar hur stor del av kommunens löpande verksamhet som måste finansieras. De utgör skillnaden mellan kostnader (inklusive avskrivningar) och intäkter i kommunens driftverksamhet. En grundläggande förutsättning för att uppnå och vidmakthålla en god ekonomisk hushållning är att balansen mellan löpande intäkter och kostnader är god. Ett mått på denna balans är att sätta nettokostnaderna i relation till skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning. Redovisas en andel under 100 procent har kommunen en positiv balans mellan löpande kostnader och intäkter och kan bidra till självfinansiering av investeringar.

Verksamhetens nettokostnader exklusive jämförelsestörande poster uppgick till 907 miljoner kronor 2021 vilket är en ökning med 7,6 procent jämfört med 2020. Skatteintäkterna, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning ökade 4,8 procent mellan 2020 och 2021. Verksamhetens nettokostnadsandel uppgick till 99 procent, vilket är en försämring jämfört med 2020.

Nettokostnadernas andel av skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning (procent)

Finansnetto

Finansnettot består av skillnaden mellan finansiella intäkter och kostnader. Årets finansnetto var positivt och uppgick till 19,3 miljoner kronor, det var 2,8 miljoner bättre än budgeterat.

De finansiella intäkterna består av ränta på utlämnade lån till fastighetsbolagen och Mälarenergi Elnät AB. Vidare borgensavgift

från i huvudsak Kommunfastigheter i Arboga AB samt utdelningar från Kommuninvest, Sturestaden Fastighets AB, Mälarenergi Elnät AB och återbetalning av medlems-bidrag från Västra Mälardalens Myndighetsförbund. Vidare finns finansiella intäkter från försäljning av bostadsrätt och aktier i Fibra.

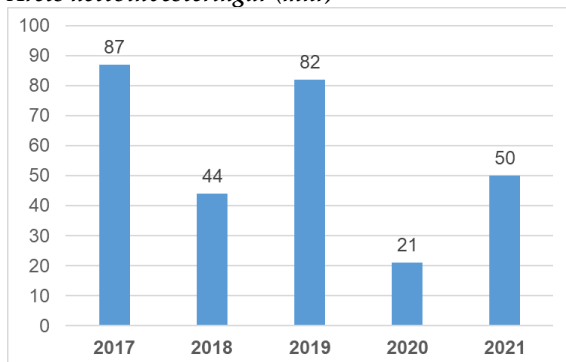
De finansiella kostnaderna avser, förutom ränta på pensionsskulden, räntekostnader för upptagna lån. Kommunens genomsnittliga låneränta uppgick till 0,98 procent under år 2021 jämfört med 0,87 procent under år 2020.

Koncernens finansnetto var under år 2021 negativt och uppgick till -3,3 miljoner kronor. Den genomsnittliga låneräntan (exklusive Sturestaden) uppgick till 0,41 procent.

Investeringar och dess finansiering

Kommuns nettoinvesteringar 2021 uppgick till 50,3 miljoner kronor (21,2 miljoner kronor år 2020) jämfört med budget på 98,3 miljoner kronor, således ett överskott på 48 miljoner kronor. Orsaker till överskottet är i huvudsak ett investeringsbidrag från MSB för renoveringen av Herrgårdsbron, lägre utgifter för Herrgårdsbron, tidsförskjutningar i genomförande inom exploatering och Storgatan samt lägre utgifter än budgeterat för markförvärv. De enskilt största investeringarna under året avsåg renoveringsarbetet av Herrgårdsbron, fiber, beläggningsunderhåll, inventarier till verksamhetsfastigheter samt exploateringsområde Sättra Nordväst.

Årets nettoinvesteringar (mkr)

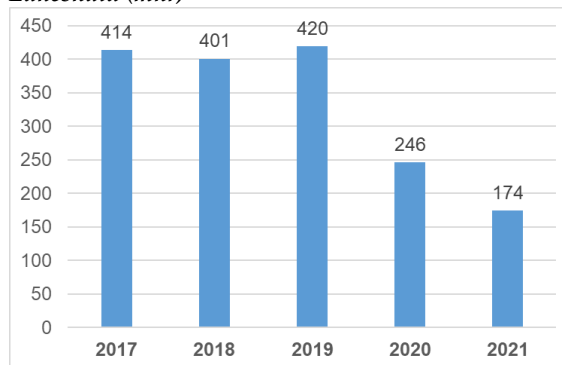
Nettoinvesteringarna i koncernen uppgår till 221,3 miljoner kronor fördelat på kommunen 50,3, Rådhuset i Arboga AB 39,3, Sturestaden Fastighets AB 97, Västra Mälardalens Kommunalförbund 34,5 och Västra Mälardalen Myndighetsförbund 0,2 miljoner kronor. Investeringarna i koncernen med hänsyn tagen

till kommunens ägarandel uppgår till 147,5 miljoner kronor.

Självfinansieringsgrad investeringar

Självfinansieringsgraden av investeringarna mäter hur stor andel av investeringarna som kan finansieras med årets resultat plus avskrivningar. 100 procent innebär att kommunen kan självfinansiera samtliga investeringar som är genomförda under året, vilket i sin tur innebär att kommunen inte behöver låna till investeringarna och att kommunens finansiella handlingsutrymme stärks. Graden av självfinansiering under år 2021 var 95 procent. Under år 2020 finansierades investeringarna fullt ut.

Låneskuld (mkr)

Låneskulden för kommunen minskade under året med 72 miljoner kronor från 246 till 174 miljoner kronor. Huvudorsaken till minskningen är att de kommunala bolagen från och med år 2020 tar upp sina egna lån i stället för att som tidigare låna av kommunen. De goda resultaten i den löpande verksamheten i kommunen används för att finansiera investeringarna och minska låneskulden.

Låneskulden hade varit större om genomförandegraden av investeringar hade varit högre. För att skulden inte ska öka måste investeringar finansieras med egna medel.

Låneskulden för koncernen uppgick på balansdagen till 1 076 miljoner kronor.

Finansiell stabilitet

Soliditeten är ett mått som används för att mäta kommunens ekonomiska styrka, det finansiella handlingsutrymmet, i ett långsiktigt perspektiv. Måttet anger hur stor andel av de totala tillgångarna som finansierats med eget kapital. Eget kapital i balansräkningen kan således beskrivas som en historisk framskrivning av resultaträkningens utveckling. En successivt

försämrad soliditet påvisar en hög finansiell risk.

Det är ett negativt tecken för ekonomin om soliditeten successivt försämras. En ökning av soliditeten kan uppnås med en förbättrad resultatutveckling och genom att nettoinvesteringsnivån bättre harmoniserar med egna tillförda medel. Ett viktigt kriterium för god ekonomisk hushållning är att soliditeten över en längre period inte försvagas utan behålls och utvecklas i en positiv riktning.

Soliditetsutveckling (procent)						
År	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Soliditet exklusive pensionsförpliktelser intjänade före år 1998	46	46	45	46	54	55
Soliditet inklusive samtliga pensionsförpliktelser	23	24	24	25	33	34

Soliditeten, beräknad inklusive samtliga pensionsförpliktelser, uppgick vid utgången av år 2021 till 33,8 procent (32,6 procent år 2020). Trenden är positiv. Kommunens soliditet exklusive fullfondsredovisning av pensioner (blandmodellen) uppgår vid utgången av år 2021 till 55,1 procent (54,5 procent år 2020).

Huvudsakliga anledningen till ökningen är det goda driftresultatet och att investeringarna under året till stor del varit självfinansierade. Den stora ökningen mellan 2019 och 2020 var att bolaget Arboga Vatten och Avlopp genomfört upplåning i egen regi. En upplåning i kommunens regi som sedan vidareutlånas till bolag påverkar soliditeten i negativ riktning.

Soliditeten för koncernen uppgick på balansdagen till 24,1 procent. Motsvarande för år 2020 var 22,4 procent.

Likviditet och rörelsekapital

Rörelsekapitalet, som består av omsättningstillgångar minus kortfristiga skulder, kan sägas vara ett mått på den ekonomiska styrkan på kort sikt. Det är viktigt att skapa ett positivt rörelsekapital för att få en bra handlingsberedskap inför framtiden. Det sker bäst genom ett starkt resultat som bland annat möjliggör en högre grad av självfinansiering av investeringar. Rörelsekapitalet uppgår på balansdagen till 40 miljoner kronor och har förbättrats under året med 27,6 miljoner kronor. Orsaken till att rörelsekapitalet förbättrats under året är framför allt att likvida medel ökat. Koncernens rörelsekapital ökade under året från 34,1 till 62,9

miljoner kronor.

Prognosavvikelser och utfall i förhållande till budget

En god prognossäkerhet innebär att kommunen har goda förutsättningar att anpassa sig till förändrade förutsättningar under året. Budgetföljsamhet är ett annat mått på kommunens finansiella kontroll. Nämnderna/styrelsen har i stort sett månatligen genomfört helårsprognoser. Kommunstyrelsen har kontinuerligt fått en redovisning från nämnderna och vid befarat negativt underskott fått en åtgärdsplan för att uppnå ekonomisk balans.

Den totala prognossäkerheten under året har varit god. Dock har enskilda poster varierat så som skatteintäkter som fått en förbättrad prognos över året. Nämndernas budgetavvikelser blev under året successivt bättre. En hel del av detta beror på den pågående pandemin. Nämnderna har fått kompensation för merkostnader avseende pandemin och också betydligt lägre kostnader för sjukskrivningar.

Avseende budgetavvikelser och prognossäkerhet vad gäller investeringar så redovisades stora totala budgetavvikelser vid årets slut. Orsaker till stor budgetavvikelse är beslutat statsbidrag samt tidsförskjutningar i årsöverskridande projekt.

Kommunalskatt

Kommunalskatten för Arboga kommun uppgår under 2021 till 22,41 procent. År 2016 höjdes skatten med 0,65 procent för att år 2017 sänkas med 0,10 procent. Sedan har ingen förändring skett. Den totala skattesatsen i Arboga inklusive landstingsskatten uppgår för år 2021 till 33,29 procent. I förhållande till länet och riket så ligger Arboga högre.

Skattesats är ett nyckeltal som speglar kommunens långsiktiga handlingsberedskap i förhållande till övriga kommuner eftersom en jämförelsevis låg skattesats innebär en potential att stärka intäktssidan genom ett ökat skatteuttag.

6.3 Finansiell profil

Arboga deltar i en jämförelse för att analysera var kommunen befinner sig finansiellt och hur den har utvecklats i förhållande till övriga kommuner i Västmanland och till riket de

senaste tre åren. Jämförelsen utförs av Kommunforskning i Västsverige (KFi)

Profilen innehåller jämförelser utifrån fyra finansiella perspektiv och åtta finansiella nyckeltal. Nyckeltalen speglar kommunernas finansiella status. De fyra perspektiven är långsiktig handlingsberedskap eller kapacitet, kortsiktig handlingsberedskap, riskförhållande samt kontroll över den finansiella utvecklingen. Målsättningen är att belysa starka och svaga finansiella sidor hos kommunen.

Profilen har omfattat åren 2008 - 2020. Nedan redo-visas de senaste tre åren, 2018 - 2020. De nyckeltal som använts är skattesats, soliditet, finansiella nettotillgångar, kassalikviditet, budgetföljsamhet, resultat före extraordinära poster, genomsnittligt resultat de senaste tre åren samt skattefinansieringsgrad av investeringar. Den finansiella profilen är relativ, vilket innebär att om kommunen redovisar en femma för ett nyckeltal har man det starkaste värdet jämfört med andra men värdet kan behöva förbättras för att nå till exempel god ekonomisk hushållning.

Arbogas profil visade att kommunen under 2020 låg runt genomsnittet för samtliga fyra perspektiv. De fyra perspektiven är kontroll över det finansiella resultatet, riskförhållande samt lång- och kort-siktig handlingsberedskap. Kommunens poäng för tre av fyra perspektiv förbättrades under perioden. De var kontroll över det finansiella resultatet samt kort- och långsiktig handlingsberedskap. Riskförhållande låg kvar på samma poäng om 2018 jämförs med 2020.

Förklaringen till ovanstående förändringar var att poängen för fyra nyckeltal, budgetföljsamhet, resultat före extraordinära poster, det genomsnittliga resultatet under de tre senaste åren och skattefinansieringsgrad av investeringarna, förbättrades under perioden. Övriga fyra nyckeltal i profilen, skattesats, soliditet, finansiella nettotillgångar och kassa-

likviditet, förblev poängmässigt oförändrade under perioden.

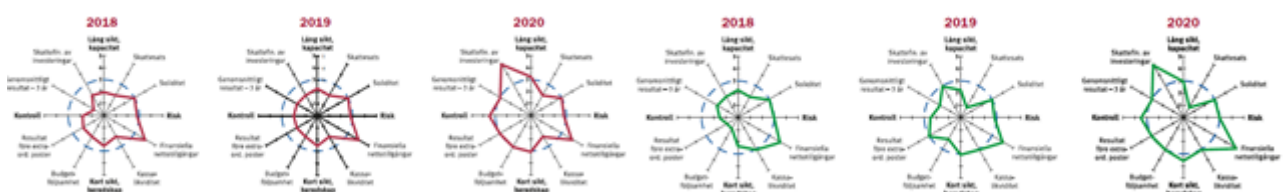
Sammanfattningsvis kan konstateras att Arbogas finansiella utveckling under den studerade treårsperioden resulterade i en förbättrad profil. Detta innebär att utifrån profilen, jämfört med snittet i länet, hade Arboga vid utgången av 2020 ett starkare utgångsläge än under 2018.

Enligt KFi har Arboga ett tillfredställande, men något ansträngt finansiellt läge. Resultatnivå exklusive jämförelsestörande engångsposter bör dock de närmaste åren uppgå till minst 3 procent i förhållande till verksamhetens kostnader för att möta förväntade framtida utmaningar. På grund av de stora jämförelsestörande engångsposterna de senaste åren blir det extra viktigt att mäta detta resultatmål exklusive dessa jämförelsestörande engångsposter. Det är nämligen viktigt att de höga resultatnivåerna för kommunerna under 2020 tolkas på rätt sätt. De förklaras av ökade statsbidrag och tillfälligt minskade kostnader för Covid-19. Det underliggande resultat har i de flesta kommunerna inte förbättrats och det är viktigt att beakta i den finansiella analysen.

Det är av största vikt att Arboga fortsätter med att arbeta med att skapa ett finansiellt utrymme, efter-som de närmaste åren förväntas bli tuffa på grund av att kommunerna står inför utmaningar som fortsatt ökade investeringar och ökade behov hänförliga till befolkningsförändringar. Detta innebär att kostnaderna för kommunala tjänster kommer att öka betydligt snabbare än tidigare. Corona-krisen kommer också påverka framtiden i form av minskade skatteintäkter och ökade kostnader för till exempel försörjningsstöd. Med största säkerhet kommer inte skatteunderlagets tillväxt att räcka för att möta uppräknade faktorer. En viktig del för att minimera skattehöjningar och/eller minimera besparingar är att effektivisera verksamheten genom att göra kvalitativa analyser som visar på olika effektiviseringsmöjligheter.

Arboga (rött) jämfört med Västmanland

Arboga (grönt) jämfört med riket

6.4 Skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning

Under rubriken "Skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning" ingår skatteintäkter, inkomst- och kostnadsutjämning, LSS-utjämning, regleringspost, fastighetsavgift och generella statsbidrag (skattenetto). Kommunen använder de prognoser som Sveriges Kommuner och Regioner beräknar. För år 2023 är prognosen för skattenettet 970 miljoner kronor vilket är en ökning med drygt 40 miljoner kronor jämfört med budget 2022. Kommunens verksamhet finansieras i huvudsak, cirka 80 procent, av skattenettet. De olika posterna framgår av resultatbudgeten längre fram i detta dokument. Beräkningen är baserad på oförändrad skattesats om 22,41 en årlig befolkningsökning med 50 personer.

Skatteintäkter

Personer med förvärvsinkomst betalar kommunal skatt till kommunen och regionen där de är folkbokförda. Kommunens skattesats beräknas vara oförändrad vilket innebär att invånarna betalar 22,41 kronor i skatt per intjänad hundralapp. Kommunens skattesats är klart högre än den genomsnittliga skattesatsen i landet.

De kommunala skatteintäkterna är främst beroende av kommunens folkmängd och hur skatteunderlaget utvecklas i hela landet.

Vid en jämförelse av skatteunderlagets ökning för olika år är det viktigt att beakta de behov som kommunen möter, framför allt för att sammansättningen av befolkningen förändras.

Kommunalekonomisk utjämning

Sveriges kommuner har inte samma förutsättningar att bedriva verksamheten. Det beror till exempel på skillnader avseende individernas bakgrund, beskattningsbara inkomsten, åldersstruktur, socioekonomi och geografin. Syftet med den kommunalekonomiska utjämningen är att kommuninvånarna, oavsett var man bor, ska ha samma möjlighet till kommunal service. Meningen är att skillnader i kommunalskatt i stort ska spegla skillnader i effektivitet, service- och avgiftsnivå och inte bero på skillnader i strukturella förutsättningar.

Utjämningsystemet består av tre olika delar;

inkomstutjämningen, kostnadsutjämningen (som består av flera olika delmodeller) och regleringsbidrag/regleringsavgift. Dessutom finns ett kostnadsutjämningsystem för kostnader kopplade till Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS-kostnader). Sammantaget är Arboga kommun en bidragstagare i utjämningsystemet. För år 2023 får kommunen ett bidrag i inkomstutjämningen men är en bidragsgivare i kostnadsutjämningen och LSS-utjämningen. Sammantaget är nettobidraget inklusive fastighetsavgift under år 2022 251 miljoner kronor.

Inkomstutjämning

Inkomstutjämningsystemet är ett fördelningsystem som utgår från respektive kommuns skattekraft. Kommuner med låg skattekraft, som Arboga, får ett bidrag per invånare och kommuner med hög skattekraft får betala en avgift till systemet. De fåtal kommuner som har en skattekraft över 115 procent av den genomsnittliga skattekraften i riket betalar en avgift in i systemet.

Arboga kommun har en beräknad skattekraft år 2023 på 87,3 i procent av rikets medelskatte kraft. Därmed erhåller kommunen ett bidrag i inkomstutjämningen på 206 miljoner kronor (14 526 kronor per invånare) då kommunen har en egen skattekraft som understiger den garanterade på 115 procent. Samtidigt har kommunen en högre skattesats än den genomsnittliga vilket ger högre intäkter.

Kostnadsutjämning

Kostnadsutjämningsystemet utjämnar för strukturella skillnader beroende på demografi, invånarnas behov och produktionsvillkor, som exempelvis löner, och geografi. Det är ett inomkommunalt system, det vill säga utan statlig finansiering. Det är ett relativt system där den egna kommunen jämförs med medelkommunen. Grundtanken är att alla kommuner ska ha samma ekonomiska förutsättningar. Modellen består av tio delmodeller och kostnadsutjämningen innebär att kommuner som har en gynnsam struktur får skjuta till medel till kommuner som har en mindre gynnsam struktur. Systemet ska inte utjämna för

de kostnadsskillnader som beror på varierande ambitionsnivå, effektivitet eller avgifter.

För år 2023 är prognosen för Arboga att kommunen betalar en avgift på 3,6 miljoner kronor (255 kronor per invånare). Det är inom äldreomsorgen kommunen bedöms ha sämre förutsättningar och inom grundskolan bedöms ha bättre förutsättningar i relation till riket.

Regleringsbidrag/regleringsavgift

Regleringsposten i utjämningsystemet är till för att justera för mellanskillnaden mellan bidragen och avgifterna i inkomstutjämnings, kostnadsutjämnings och strukturbidraget i förhållande till de anslagposter som riksdagen anvisat.

När summan av samtliga bidrag, minus de inbetalda avgifterna blir lägre än det belopp staten beslutat tillföra kommunerna, får alla kommuner ett regleringsbidrag, i annat fall en regleringsavgift. Konstruktionen är till för att statens kostnader inte ska påverkas av den fastställda nivån i inkomstutjämnings.

Regleringsposten för Arboga kommun beräknas år 2023 bli ett bidrag på 22,2 miljoner kronor.

LSS-utjämnings

LSS-utjämnings är ett interkommunalt utjämningsystem och kommunens utfall är relaterat till övriga kommuners utfall.

Beräkningarna som ligger till grund för LSS-utjämnings baserar sig på antalet LSS-insatser och kommunernas ekonomiska utfall under 2021. Prognosen för Arboga kommun år 2023 är att betala en avgift i LSS-utjämnings på 6,3 miljoner kronor.

Fastighetsavgiften

Vid fastighetsavgiftens införande (2008) fördelades 1 314 kronor per invånare ut som en grundplåt. Därefter behåller varje kommun sin ökade intäkt jämfört med basåret. Fastighetsavgiften i Arboga kommun förväntas uppgå till 33,1 miljoner kronor per år för planperioden 2023–2025.

Övriga generella statsbidrag

De statliga bidragen kan vara generella, då får kommunerna använda bidraget där kommunen anser att det behövs mest, eller riktade, då ska de gå till specifika verksamheter till exempel flyktingmottagande eller kvalitetsutveckling inom skolan.

7 Underlag till Strategisk och ekonomisk plan

Till i slutet av april hade styrelsen, nämnderna, bolag och förbunden i uppgift att lämna in underlag till Strategisk och ekonomisk plan (SEP). Denna redovisades också muntlig vid den så kallade budgetdagen den 3 maj. Underlagen har sedan legat till grund för budgetberedningen som ägde rum under tre tillfällen under maj månad.

Underlagen är en analys som beskriver och värderar sin verksamhets nuläge och framtid. Utifrån den preliminära ramen och analys av nuläge och framtid genomfördes en ekonomisk avstämning. Förslag till effektivisering och ransonering inklusive analys av konsekvenser togs fram för att nå ekonomisk balans. Analysen innehåller även nämndens investeringsbehov de kommande tre åren och dess konsekvenser på driftkostnaderna.

Nedan redovisas de sammanfattningar som styrelsen och nämnderna redovisat i underlagen.

Kommunstyrelsen

Styrelsen ansvarar även för kommunens organisation, omvärldsbevakning, utvecklingsarbete, lokalfrågor, näringslivs- och turistverksamhet, kommunikation, marknadsföring, samhällsplanering, samt kontakter med externa myndigheter och organisationer.

Styrelsen ska uppmärksamt följa de frågor som kan inverka på kommunens utveckling och ekonomiska ställning och göra de framställningar som behövs hos fullmäktige samt övriga nämnder och styrelser. Styrelsen får från övriga nämnder, beredningar och anställda i kommunen begära in de yttranden och upplysningar som behövs för att kunna fullgöra sina uppgifter.

Arboga kommun står nu inför en situation där det både behövs åtgärder för att kortsiktigt klara pandemin och utmaningar som kriget i Ukraina för med sig och att det krävs insatser för att bygga långsiktig ekonomisk hållbarhet. Arboga, liksom de flesta andra kommuner, befinner sig i samma situation med ett gott ekonomiskt resultat år 2020–2021 men med ekonomisk mer ansträngd situation på sikt. Samtidigt ökar behoven av välfärdstjänster. Befolkningsförändringen är en av de stora utmaningarna, utvecklingen innebär att kostnaderna för demografin ökar snabbare än intäkterna. Det sker tydliga förändringar mellan ålders-

grupperna vilket påverkar såväl kostnadstrycket som behovet av verksamhetslokaler.

Kompetensförsörjningen för kommunens välfärdsuppdrag är en stor utmaning för kommunen som organisation. Konkurrensen om arbetskraften ökar bland annat till följd av pensionsavgångar. För att trygga kompetensförsörjningen kommer arbetet med att vara en attraktiv arbetsgivare och ledarskapsutveckling fortsatt att vara i fokus. För att upprätthålla den planberedskap som kommunen avser ha för framtiden behöver ytterligare detaljplaner tas fram.

I styrelsens nuläge och framtid betonas även vikten av kommunikation, samverkan, kompetensförsörjning, kommunnytta, digitalisering, resursfördelningsmodeller, beslutsstöd, besöksnäring, näringslivsfrågor och tillgång till markområden.

Den ekonomiska avstämningen visar att det finns behov av utökad ekonomisk ram för att motsvara behoven av förändringsarbete, men även delar av nuvarande verksamhet som behöver utökad ram för att genomföra befintlig verksamhet. Det finns ett investeringsbehov för år 2023 på 58,8 miljoner kronor, år 2024 på 46,8 miljoner kronor och för år 2025 40,9 miljoner kronor.

Barn- och utbildningsnämnden

Barn- och utbildningsnämnden fullgör, genom att själv anordna eller genom att köpa skolplatser, kommunens uppgifter inom utbildningsområdet. Nämndens ansvar omfattar förskola, fritidshem, förskoleklass, grund- och grundsärskola, gymnasium och gymnasiesärskola.

Nämnden ansvarar vidare för det kommunala aktivitetsansvaret KAA (ungdomar under 20 år, som gått ut grundskolan och inte fullföljt en utbildning på ett nationellt program i gymnasieskolan) samt elevhemsverksamhet för gymnasieelever på RIG brottning (Riksidrotts-gymnasium).

Nämnden utövar kommunens tillsyn över den fristående förskolan Solkatten.

I skollagen (2010:800) samt läroplanen för förskolan (Lpfö 18) finns tydliga krav på att varje förskola ska bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete där verksamheten planeras, följs upp och utvecklas i förhållande till de nationella målen. Kommunen har även mål och mätningar

som regelbundet följs upp för att utvärdera verksamheten.

Skolans huvuduppgift är att ge eleverna de kunskaper och färdigheter de behöver för fortsatta studier, ett framtida yrkesliv och ett livslångt lärande. Skolan har två övergripande uppgifter enligt läroplanen. De övergripande målen omfattar nor-mer och värden samt kunskaper, som alla elever bör ha utvecklat när de lämnar grundskolan.

Skolan ska ansvara för att eleverna inhämtar och utvecklar sådana kunskaper som är nödvändiga för varje individ och samhällsmedlem. Dessa ger också grund för fortsatt utbildning. Skolan ska bidra till elevernas harmoniska utveckling. Utforskande, nyfikenhet och lust att lära ska utgöra en grund för skolans verksamhet.

Elevhälsans arbete syftar bland annat till att elever ska få lika tillgång till en likvärdig utbildning. Precis som all undervisning i skolan, ska elevhälsans arbete vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Elevhälsan förhåller sig till rådande lagstiftning, bland annat skollagen, hälso- och sjukvårdslagen, patientsäkerhetslagen, patientdatalagen samt offentlighets- och sekretesslagen. Utöver dessa tillkommer ett antal författningar, föreskrifter och allmänna råd.

År 2020 togs det fram en modell för att fördela den ekonomiska ramen för barn- och utbildningsnämnden till dess verksamheter. Modellen utgår från den resursfördelningsmodell som används för att fördela resurser från kommunfullmäktige till nämnderna och styrelsen. Modellen användes för första gången verksamhetsåret 2021. Vid införandet av modellen förändrades inte några ekonomiska ramar utan modellen fördelade den befintliga ramen. Verksamheterna inom förskola och grundskola tilldelas nu resurser utifrån volym och social vikt, så kallad elevpeng. Gymnasiet tilldelas medel utifrån programkostnad, varierad nivå för olika program. Grundsärskolan och vuxenutbildningen tilldelas medel som en ramtilldelning.

Barn- och utbildningsnämnden visar i sin helårsprognos för 2022, baserat på utfall till och med mars, en negativ budgetavvikelse på - 4 430 tkr. Orsaken till den negativa avvikelsen är ökade kostnader för lokaler, ökat flyktingmottagande, köp och sälj av platser samt höga kostnader för studiehjälper och modersmål. Nämnden står inför ekonomiska utmaningar inom flera olika områden.

Nämnden har stora utmaningar i att klara lagstadgad drift inom verksamheterna både vad gäller grundläggande undervisning utifrån timplan och rätten till särskilt stöd.

Enligt befolkningsprognosen är antalet barn i förskolan fortsatt högt, och det ökar i förskoleklass, grundskola, grundsärskola och gymnasieskola. Det pågående kriget i Ukraina med stora flyktingströmmar kommer att innebära ett ökat flyktingmottagande i våra förskolor och skolor. Detta skapar behov av nya platser, ytterligare personal, ökade läromedels- och fortbildningskostnader samt även i övrigt ökade driftskostnader.

Förskola

Den största utmaningen i budgetarbetet är att få tilläggsbeloppet att räcka till för det ökade antal barn som är i behov av särskilt stöd. För att stärka arbetet kring med som är i behov av särskilt stöd kommer förskolan utöka med ytterligare en specialpedagog.

En ny förskola på Hällbackens äldrecenter kommer att öppnas hösten 2022. En utmaning är att det inte kommer att finnas ett tillagningskök klart förrän tidigast hösten 2023 beroende på när beslut fattas. Det kommer att innebära ökade kostnader för förskolan då ytterligare resurser behöver tillsättas för att hantera bland annat disk. En ny förskola innebär även ökade hyreskostnader.

Barn- och utbildningsnämnden fattade i mars beslut om att öka den avgiftsfria vistelsetiden i förskolan för barn vars vårdnadshavare är föräldralediga eller arbetssökande från 15 timmar/vecka till 20 timmar/vecka. Förändringen medför en ökad kostnad för lunch samt minskad intäkt av förskoleavgifter på cirka 2000 tkr. Nämnden föreslår att denna kvalitetsökning behandlas som en politisk prioritering i budgetarbetet.

Förskoleverksamheten bedrivs till en kostnad som understiger förväntad nivå med 1 procent, vilket motsvarar 1 200 tkr. Nettokostnaden per inskrivet barn var 2020 lägre än jämförbara kommuner, länet och riket, och antalet barn per årsarbetare är högre. För att få en förskola med ekonomi i balans kommer antalet barn per pedagog fortsatt att vara hög och att öka. Redan idag är situationen i förskolan ansträngd.

Grundskola

Grundskolans ram sänktes inför 2021 års budget med 6 800 tkr vilket medför att flera enheter har svårt att få budget i balans. 2022 är lite bättre

men fortfarande kvarstår ekonomiska utmaningar för grundskolan och grundskolans skola.

Huvudmannen behöver fundera kring hur stödfunktioner och styrkedjan kan stödja rektorerna och lärarna till att fokusera på kärnuppdraget. För att säkerställa att rektorerna kan lägga mer tid och fokus på läroplansuppdraget behöver ledningsstrukturen förstärkas. Det kommer att medföra behov av mer resurser till nämnden.

Grundskoleverksamheten bedrivs till en kostnad som överstiger förväntad nivå med 3,7% vilket motsvarar cirka 5 000 tkr. Nettokostnad per elev i grundskolan är lägre än jämförbara kommuner, länet och riket. Arboga har en låg kostnad för undervisning per elev i förhållande till jämförbara kommuner, länet och riket. Kostnaden för grundskolan är lägre per elev jämfört med jämförbara kommuner och riket.

Gymnasieskola

Kommunfullmäktiges resursfördelningsmodell till nämnderna utgår från nulägesanalysen. Detta slår särskilt hårt mot gymnasieskolan. Nettokostnadsavvikelsen för Arboga är 11,7% vilket motsvarar 7 000 tkr. Det är väsentligt högre än jämförbara kommuner, länet och riket. Under 2020 köpte Arboga kommun platser till 46% av kommunens ungdomar i andra kommuner eller fristående skolor. Den höga kostnaden för gymnasiet är därmed omöjlig att påverka och konsekvenserna i resursfördelningsmodellen från Kommunfullmäktige till nämnden slår därför på hela nämndens verksamhet då kostnaden för att driva Vasagymnasiet inte kan bära en budgetneddragning som blir utifrån nettokostnadsavvikelsen för gymnasiet. Kommunens egen gymnasieskola redovisar kostnader per elev som är lägre än jämförbara kommuner och länet.

Elevhälsa

Redan under hösten 2022 kommer vi att få ökade kostnader i elevhälsan för skolläkare. Vi har inlett en rekrytering av skolläkare tillsammans med Köpings kommun. Det kommer innebära en kostnadsökning både på grund av förändrade krav och arbetssätt samt att vi under flertalet år haft för lågt antal skolläkartimmar jämfört med de krav på skolläkaruppdraget i elevhälsan som finns reglerat i skollagen.

Fritids- och kulturnämnden

Fritids- och kulturnämnden fullgör kommunens uppgifter inom fritids- och kulturverksamheten. Nämnden ansvarar för biblioteket, som också är skolbibliotek, Ekbacksbadet, ungdomsenheten med kulturskola och fritidsgårdar samt verksamheter inom förening och idrott. Nämnden bedriver till största delen icke lagstyrd verksamhet. Inom nämndens område är det bibliotek, lotteriregistreringen och öppen fritidsverksamhet som är lagreglerad.

Biblioteket ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. Biblioteket ska erbjuda en biblioteksservice av mycket god kvalitet och prioritera barn och unga, personer med funktionshinder samt personer med annat modersmål än svenska. Enligt lagen ska biblioteket främja litteraturens ställning och intresset för bildning, utbildning och forskning. Biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla. Skolbiblioteket och medborgarkontoret ingår i uppdraget. I bibliotekets verksamhet ligger även ansvar för kommunens konstsamling och att vara rådgivande vid konstnärlig utsmyckning.

Fritidsgårdens uppdrag är att bedriva öppen fritidsverksamhet för elever i årskurs fyra till sex, traditionell fritidsgårdsverksamhet och ungdomsfullmäktige. Enligt Skollagen 14:7 ska fritidshem erbjudas till och med vårterminen det år då eleven fyller 13 år. Från och med höstterminen det år då eleven fyller 10 år får öppen fritidsverksamhet erbjudas i stället för fritidshem. Ungdomsfullmäktiges uppdrag är att öka ungdomars möjlighet att påverka sin situation i Arboga kommun. Det ska även ses som en remissinstans för politiker och tjänstepersoner vid frågor som rör unga.

Kulturskolan erbjuder kurser och undervisning i skapande ämnen musik, dans och film. Kulturskolan bedriver även uppdragsverksamhet i grundskolan och gymnasiet, musikklasser, skapande skola och individuella val. Kulturskolan ska ge alla barn och unga möjlighet att delta i kulturskolans verksamhet. Kulturskolan ska hålla en hög kvalitet samt vara effektiv med mångfald och bredd, elevens behov och ambitioner ska tas och samverkan ska ske både regionalt och lokalt för att ge ökade möjligheter för elever och personal att utvecklas.

Nämnden ska delta i det förebyggande ungdomsarbetet tillsammans med övriga förvaltningar och lokala aktörer. Nämnden har

samordningsansvaret för det gemensamma arbetet. Ekbacksbadet består av inomhusbad och sommartid också av utomhusbad. Ekbacksbadet erbjuder aktiviteter och kurser för allt ifrån bäbisar till pensionärer.

Nämnden ansvarar för registrering av lotteri enligt spellagen. Lagen reglerar att kommunen är den myndighet som registrerar lotterier för allmännyttiga ändamål anordnade av ideell förening eller trossamfund inom den egna kommunen. Förening-er och studieförbund har möjlighet att ansöka om föreningsstöd till sin verksamhet. Föreningar erbjuds också stöd för verksamhetsutveckling. Fritidsbanken samordnas inom enheten. Där sker utlåning av skänkt sportutrustning helt gratis till barn och ungdomar i första hand. Förvaltningen har anläggningsansvar för kommunens anläggningar, hallar och lokaler som finns för uthyrning. Förvaltningen ansvarar också för naturbadplatser, elljusspår, leder och Hällarnas camping.

Nämnden bedriver till största delen icke lagstyrd verksamhet. Inom fritids- och kulturnämndens område är det bibliotek, lotteriregistreringen och öppen fritidsverksamhet som är lagreglerad.

Enligt Barnkonventionen ska särskild hänsyn tas till barns rättigheter. Barns rätt till delaktighet är en demokratisk rättighet och grundpelare för att kunna förverkliga alla andra rättigheter i Barnkonventionen. Delaktighet gör barnet till en likvärdig människa som tas på allvar. Fritids- och kulturnämndens verksamhet bedrivs för att på bästa sätt möjliggöra barns delaktighet och försvara barns rättigheter enligt lagen.

Lokaler, anläggningar och hallar inom fritids- och kulturnämnden har behov av upprustning och ny teknisk utrustning. Vissa delar ansvarar fastighetsbolaget för och vissa delar är förvaltningens ansvar. Till exempel behöver den tekniska utrustningen: ljud- och bildanläggningar i flera av verksamhetslokalerna och anläggningarna uppdateras eller bytas ut. Lokaler behöver anpassas för att kunna fungera optimalt i verksamheterna. För den fortsatta digitaliseringen är det nödvändigt med nya funktionella verksamhetssystem.

Utmaningar åren 2023 -2025

- Återhämtning efter coronapandemin
- Oroligheter i Europa
- Rikt utbud på fritids- och kulturaktiviteter

- Personal- och kompetensförsörjning
- Hallar/anläggningar
- Teknik och utrustning
- Digitalisering

Socialnämnden

Socialnämnden ska fullgöra kommunens uppgifter för äldre- och funktionshindrade enligt socialtjänstlagen, hälso- och sjukvårdslagen, lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade.

Socialnämnden ska också fullgöra kommunens uppgifter enligt Socialtjänstlagen vad gäller individuellt stöd och förebyggande insatser för barn, unga och vuxna.

Vidare fullgör socialnämnden kommunens uppgifter enligt lag om arbetslöshetsnämnd där uppdraget är främja kommunala åtgärder för att förebygga arbetslöshet eller minska verkningarna av arbetslöshet.

Socialnämnden ansvarar bland annat för:

- Verksamheten för äldre- och funktionshindrade enligt socialtjänstlagen och följd-lagstiftning (SoL)
- Kommunal hälso- och sjukvård enligt hälso- och sjukvårdslagen (HSL)
- Hemsjukvård och hembesök inom primärvårdens uppdrag till och med sjuksköterske-, arbetsterapeut- och fysioterapeut-nivå
- Kommunens verksamhet enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)
- Färdtjänst enligt lagen om färdtjänst
- Riksfärdtjänst enligt lagen om riksfärdtjänst
- Kommunens uppgifter enligt socialtjänstlagen (SoL) och följdlagstiftning vad gäller individuellt stöd och förebyggande insatser för barn, unga och vuxna, lagen om vård av missbrukare (LVM) och lagen om särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU), föräldrabalken (FB), lag om särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare (LUL) samt insatser för ungdomar enligt lag om medling med anledning av brott
- De uppgifter som ankommer på kommunens socialtjänst vad avser flyktingverksamhet och integration
- Serveringstillstånd och tillsyn enligt Alkohollagen

- Dödsboanmälan enligt Ärvdabalken

Nämndens ansvar omfattar kommunal vuxenutbildning, utbildning i svenska för invandrare, yrkeshögskola och uppdragsutbildning.

Arbetsmarknadsverksamheten och vuxenutbildningen slås ihop första april 2022. Syftet är att få fler att bli självförsörjande i arbete och utbildning. Det finns stora möjligheter till samverkan och delar av Arbetsmarknadsverksamheten och Försörjningsstöd kommer att flyttas ut till Högskolecentrum. Jobbcenter kommer vara ett av dessa områden. Idag är det 15 personer inskrivna i jobbcenter och ambitionen är att erbjuda plats till fler men då måste också bemanningen utökas. Det räknas med att få ut fler i egen försörjning vilket kommer minska kostnaderna på sikt.

Både vuxenutbildningen och försörjningsstöd går in i den nya verksamheten med ett underskott. För att nå bra resultat så behöver det tillföras resurser för att lyckas med vårt uppdrag.

Inom Vård och omsorg har det under flera år bedrivits en verksamhet till en kostnad som understiger förväntad nivå. Inför 2023 finns det ett behov av att förstärka budget framför allt inom hemtjänsten. Införandet av Nära vård börjar ställa krav på verksamheten eftersom fler individer vårdas i hemmet. Detta kommer medföra ökat behov av resurser och ökad kompetensutveckling. Tidigare beräkningar visar att den åldrande befolkningen ökar vilket också ställer högre krav på vår bemanning och våra tjänster.

Det finns ett fortsatt behov av SÄBO-platser trots att detta minskade under pandemin. Upprättande av ett Trygghetsboende skulle vara ett bra komplement till annat boende.

Daglig verksamhet, inom Verksamheten för funktionsstöd, finns i olika byggnader. Att samla dessa i en gemensam lokal skulle förbättra samordnings-möjligheterna och bli mer kostnadseffektivt.

Beslut har fattats att bygga ett nytt LSS/SoL boende och ett nytt LSS boende.

I den nya socialtjänstlagen trycker man hårt på förebyggande insatser. Man vill göra insatserna från Socialtjänsten mer lättillgängliga och föreslår därför fler icke-behovsprövade insatser. Detta kan innebära att mer resurser behövs för att bygga ut öppenvården.

Sveriges kommuner och regioner (SKR) anser att det hälsofrämjande och förebyggande arbetet behöver vara prioriterat. En projektjänst är tillsatt på IFO som delvis finansieras med statsbidrag. I tjänsten ingår att samverka med skola, förskola, fritid- och kultur samt BVC för att i ett tidigt skede ge förebyggande stödinsatser till barn, ungdomar och deras föräldrar.

Kriget i Ukraina kommer förmodligen ge ökat inflöde av flyktingar inklusive ensamkommande barn. Det är svårt att beräkna hur mycket resurser som behöver avsättas.

Kompetensförsörjning är en utmaning inom socialförvaltningen. För att leverera enligt evidensbaserade metoder och vara professionella måste kompetensutveckling ske kontinuerligt och medel behöver avsättas. Detta gör det också lättare att rekrytera och behålla kompetent personal.

Bolag

Efter ombildningen den 1 maj 2022 är Rådhuset i Arboga AB moderbolag till dotterbolagen Arboga Bostäder AB, Kommunfastigheter i Arboga AB, Arboga Kommunalteknik AB samt Arboga Vatten och Avlopp AB. Bolagen är helägda av Arboga kommun.

Arbogabostäder AB är ett allmännyttigt bostadsbolag. Kommunfastigheter i Arboga AB äger och förvaltar fastigheter för kommunal verksamhet.

Arboga Kommunalteknik AB ska inom kommunen förvalta och bedriva drift av kommunens mark- och infrastruktur samt lokalvård. Bolaget ansvarar också för utredning, projektering och utförande av investerings- och exploateringsprojekt på uppdrag av kommunen. Vidare ska bolaget utföra drift och projekt av övriga kommunala bolags markinnehav och anläggningar enligt beställning. Bolaget ska delta i och vid behov driva och hantera ärenden som berör medborgarfrågor och frågor på förbunds-, regional- och nationell nivå avseende bolagets verksamheter.

Arboga Vatten och Avlopp AB ska inom kommunen producera och distribuera dricksvatten, omhänderta och rena avloppsvatten och dagvatten och annan därmed förenlig verksamhet. Dricksvatten levereras också till Valskog i Kungsörs kommun.

Tillsammans med Byggnadsfirman Lund AB äger kommunen Sturestadens Fastighets AB. Sturestadens Fastighets AB äger dotterbolagen Marieborgs Lagerfastigheter i Arboga AB, Norra Skogen i Arboga Fastighets AB, Seniorbostäder i Arboga AB samt Gropgården Fastigheter i Arboga AB.

Sturestadens Fastighets AB bildades år 1991 och ägs till 50 procent av Arboga kommun och till 50 procent av Byggnadsfirman Lund AB. Bolaget äger och förvaltar fastigheter inom Arboga kommun för kommunikationsändamål och företagsetableringar samt idkar därmed förenlig verksamhet. Bolaget ska aktivt medverka till utvecklingen av Arboga kommun som attraktiv och efterfrågad etableringsort genom att vara ett strategiskt verktyg inom fastighetsområdet. Bolaget äger både kommersiella fastigheter och bostadsfastigheter. Marieborgs Lagerfastigheter i Arboga AB ska äga och förvalta lagerfastigheter inom Arboga kommun, bedriva uthyrning av entreprenadmaskiner och lagerutrustning samt inventarier såsom kontorsutrustning och datorer samt idka därmed förenlig verksamhet. Bolaget startade 2007 och äger lagerfastigheten Harren 3 som hyrs av Fortifikationsverket. Fastighetens uthyrningsbara yta uppgår till 46 800 kvadratmeter.

Norra Skogen Fastighets AB, som startade år 2011, ska äga och förvalta fastigheter och därmed förenlig verksamhet. Bolaget äger fastigheten Norra skogen 1:149.

Seniorbostäder i Arboga AB ska äga och tillhanda-hålla seniorbostäder inom Arboga kommun samt utveckla kommunen som en attraktiv och efterfrågad bostadsort genom pris- och kvalitetsvarierat utbud av bostäder. Bolaget startade verksamheten år 2005 och äger 24 bostäder i fastigheten Örtagården samt 28 lägenheter på Ljungdahlsbacken. Kommunen äger marken vid Örtagården som har upplåtits med tomträtt.

I slutet av 2019 bildades ett nytt bolag, Gropgården Fastigheter i Arboga AB

Förbund

Västra Mälardalens kommunalförbund (VMKF) bildades och sammanfördes med räddningstjänstförbundet 2006 för att samordna ett flertal olikartade uppgifter i ett och samma förbund. Under 2012 blev även Surahammars kommun medlem i förbundet.

Mellan 2004–2020 bedrev kommunerna Köping-Arboga-Kungsör gemensam räddningstjänst i samverkansformen kommunalförbund. Från och med 2021 har denna verksamhet övergått till Räddningstjänsten Mälardalen (RTMD).

VMKF administration ansvarar för att ge service och tjänster inom flertalet verksamhetsområden till fyra kommuner, dess bolag och förbund. I förbundet finns IT, löner, telefoni, upphandling, säkerhetssamordning, krisberedskap, parkeringstillstånd och bostads-anpassning.

Uppdraget kan jämföras med en kommun i storleksordningen av drygt 50 000 invånare. Under de senaste åren har uppdragets volym ökat samt även dess komplexitet. Flertalet av tjänsterna kräver olika former av specialistkompetens och det förväntas att förbundet som stödorganisation ska leverera tjänster med god kvalitet och hög servicenivå. Ökad styrning och samordning av kommunernas och bolagens tjänster via VMKF bidrar till effektiviseringar, samsyn och ökad kvalitet. Förbundet vill vara en bra samarbetspart till medlemskommunerna och dess bolag.

Västra Mälardalens Myndighetsförbund (VMMF) är ett kommunalförbund för Arboga och Kungsörs kommuner som bildades den 1 januari 2011. Förbundets uppgifter är att fullgöra kommunernas uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet samt byggnadsväsendet. Förbundet ansvarar också för kommunernas energirådgivning.

Uppdraget är formulerat i ett reglemente och en förbundsordning som innebär myndighetsutövning inom miljöbalken, livsmedelslagen, strålskyddslagen, tobak och liknande produkter, alkohollagen (folköl), lagen om sprängämnesprekursorer, tillsyn enligt lagen om receptfria läkemedel samt myndighetsutövning inom plan- och bygglagen (utom de delar som avser planläggning

Personalkostnaderna är den största enskilda kostnaden som förbundet har och utgör cirka 75 % av de totala kostnaderna. Förbundet är en liten organisation med 20 årsarbetare. Inför 2023 medför det förändrade pensionssystemet att pensionskostnaderna ökar kraftigt. Kostnadsökningen 2023 är en engångseffekt.

Revisorerna äskade inför budget 2022 om ökad budget på grund av ökade kostnader. Några extra medel har ej beviljats, dock står förbundet inför de ökade kostnaderna.

De tillfälligt ökade kostnaderna för pensionerna samt övriga kostnadsökningar 2023 kan inte hanteras inom befintlig budget. Förbundets budget inför 2023 är inte i balans.

Konsekvenserna vid utebliven kompensation medför minskning av personal. Minskade resurser innebär att verksamheten inte kan bedrivas på ett sådant sätt att den uppfyller lagstiftningens krav. Det i sin tur kan innebära att förbundets mål inte nås.

Förbundet är en liten organisation och med specialkompetens inom miljö- och byggområdet. Mindre resurser medför att personalen får en mycket högre arbetsbelastning, med risk för att arbetsmiljön

försämras. För att kunna vara en konkurrenskraftig och attraktiv arbetsplats är det viktigt med tillräckliga resurser.

Handläggningstid, kompetens och service kan också försämrats och påverka nöjdhetsgraden negativt hos de som har kontakt med förbundet. Nöjdhetsgraden är idag hög hos företagare och medborgare.

Arboga kommun samverkar från 1 januari 2021 med kommuner i Mälardalen i förbundet Räddnings-tjänsten Mälardalen (RTMD) med verksamhet inom räddningstjänsten.

8 Ekonomiska driftramar

Kommunfullmäktige fördelar totala ekonomiska ramar för den löpande verksamheten (drift) till kommunstyrelsen och nämnderna. Styrelsen och nämnderna fördelar på verksamhetsnivå och ska anta principer och/eller modeller hur resursfördelningen sker.

Resursfördelning innebär att prioritera och fördela ekonomiska resurser till den verksamhet som ska utföras så att mesta möjliga nytta skapas av tillgängliga medel och att de finansiella målen för god ekonomisk hushållning uppfylls.

8.1 Resursfördelningsmodell

Resursfördelningen har en central roll för ekonomi-styrningen. Det gäller förmågan att använda medlen effektivt och med begränsade resurser klara av behov och nå uttalade mål. Därför är det viktigt att ha system för att fördela resurser. Det är viktigt att resursfördelningen styr i den riktning som de politiska ambitionerna anger. Modellen för resursfördelningen bör bidra till god hushållning av resurser, underlätta prioriteringar för politiken och skapa legitimitet och ansvarskänsla i organisationen.

Kommunfullmäktige har en resursfördelningsmodell för att fördela ekonomiska ramar till styrelsen och nämnderna.

Kommunfullmäktige fördelar resurser enligt följande principer:

- Budgetram innevarande år
- Tidigare fattade beslut (+/-)
- Statliga beslut, lagändringar med mera (+/-)
- Pris- och lönekomensation (+/-)
- Volymförändringar (+/-) (barn- och utbildningsnämnden och socialnämnden)
- Anpassning mot verksamhetens nettokostnadsavvikelse för förskola, grundskola, gymnasiet, äldreomsorg, IFO, LSS

- Riktad ramjustering kommunstyrelsen, fritid och kultur
- Politiska prioriteringar (+/-)

Följande antaganden är gjorda i resurstilldelningen:

- Antal invånare + 50 per år (31 december 2021 14 100)
- Årets resultat 1 procent av skatter och kommunalekonomisk utjämning
- Volym efter beslutad befolkningsprognos KS mars
- Lön 3,0 procent (3,1 procent 2024 och 3,2 procent 2025)
- Priskompensation (KPIF) 2,5 procent (2,1 procent 2024 och 2,0 procent 2025)
- Intäkter 2,8 procent (2,8 procent 2024 respektive 2,8 procent 2025)
- Internränta 1,25 procent
- Oförändrad skattesats 22,41 procent
- Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning enligt SKR:s beräkningar 28/4 2022.
- Investeringsplan enligt nämndernas och styrelsens investeringsbehov i underlag till SEP 2022–2024.

8.2 Resultatbudget

Tkr	Bokslut 2021	Budget 2022 justerad	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Nämnderna/styrelsen					
Kommunstyrelsen inkl KF och överförmyndaren	-111 910	-132 547	-134 860	-137 204	-139 648
Revision	-831	-921	-940	-959	-981
Valnämnd	-21	-231	-235	-39	-44
Barn-och utbildningsnämnden	-358 836	-360 652	-365 405	-368 645	-373 352
Fritids- och kulturnämnden	-41 739	-44 167	-44 988	-45 613	-46 238
Socialnämnden	-351 071	-381 082	-396 503	-409 953	-425 846
Summa nämnder/styrelsen	-864 408	-919 600	-942 932	-962 414	-986 107
Finansförvaltningen					
Pensionskostnader	-8 988	-19 212	-32 195	-31 730	-28 585
Ofördelad löneökning	-1 412	-455	-13 955	-31 965	-51 180
KS anslag för oförutsett	0	-2 432	0	0	0
Ofördelad effektivisering/ransoning			26 732	42 089	57 317
Nettokostnad Tornet	-8 250	0	0	0	0
Pott för nya hyresökningar	-684	-1 449	-8 395	-14 950	-25 655
Förändring kapitalkostnader	0	-630	-7 475	-10 965	-11 935
Internränta	4 030	3 700	4 990	5 340	5 455
Ofördelad pott	1 777	0	0	0	0
Avsättning sluttäckning deponi	-20 000	0	0	0	0
Utrangering anläggningstillgångar	0	0	0	0	0
Exploateringsreslutat	0	2 000	2 000	2 000	2 000
Verksamhetens nettokostnader	-897 935	-938 078	-971 230	-1 002 595	-1 038 690
Varav avskrivningar	-17 850	-21 500	-27 900	-31 000	-31 900
Skatter och bidrag					
Skatteintäkter	659 040	686 477	719 615	745 376	771 102
Slutavräkning skatteintäkter	18 355	2 653	0	0	0
Inkomstutjämning	166 278	185 062	205 543	212 120	218 994
Kostnadsutjämning	-1 331	-3 959	-3 608	-6 154	-598
Regleringsbidrag/-avgift	41 662	35 325	22 161	22 361	18 248
LSS-utjämning	-6 386	-6 399	-6 306	-6 328	-6 351
Fastighetsavgift	30 899	30 995	33 115	33 115	33 115
Summa Skatter och Bidrag	908 517	930 154	970 520	1 000 490	1 034 510
Extra välfärdsmiljarder	0	0			
Generella statsbidrag	0	0			
Summa SoB inkl generella statsbidrag	908 517	930 154	970 520	1 000 490	1 034 510
Verksamhetens resultat	10 582	-7 924	-710	-2 105	-4 180
Finansiella intäkter och kostnader					
Finansiella intäkter	22 970	21 490	16 310	16 970	18 950
Finansiella kostnader	-3 668	-4 266	-5 900	-4 865	-4 470
Summa finansnetto	19 302	17 224	10 410	12 105	14 480
Resultat efter finansiella poster	29 884	9 300	9 700	10 000	10 300
Resultat i % av skatter och bidrag	3,26%	1,00%	1,00%	1,00%	1,00%
Extraordinära poster	0	0			
Årets resultat	29 884	9 300	9 700	10 000	10 300
Varav reavinst försäljning av fastigheter, aktier	3 146	0			
Varav exploatering	5 572	2 000	2 000	2 000	2 000
Avstämning mot balanskravet	26 738	9 299	9 700	10 000	10 300

Resultatbudgeten visar styrelsens och nämndernas tilldelade resurser för budget 2023 och plan för 2024–2025. Finansförvaltningens budget består av verksamhetskostnader såsom pensionskostnader och ofördelad löneökning, hyresspott, skatter och bidrag samt finansiella intäkter och kostnader.

Priskompensation (netto), volymförändringar och anpassning mot nettokostnadsavvikelsen är utfördelade för åren 2024 och 2025.

Ingen oförutsett pott finns avsatt för kommunstyrelsen.

För att årligen uppnå det finansiella målet 1 procent av skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning krävs för budgetåret 2023 27 miljoner i anpassning av ramarna och för planåren 2024–2025 en effektivisering och/eller anpassning mot ram utöver resursfördelningsmodellens principer med 42 respektive 57 miljoner kronor. Kommunens totala ofördelade effektiviseringsbehov och/eller anpassning till ram finns i resultattabellen ovan.

8.3 Specifikation av nämndernas ramar

DRIFTRÉDOVISNING, Tkr	Bokslut 2021	RAM 2022 (2/6-22)	Tidigare fattade beslut	Priskomp. (netto) exkl. löneöversyn	Volym	Riktad ram-reducering	Politisk prio	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Kommunfullmäktige och kommunstyrelse TOTALT	111 909	132 546	-14	2 328	0	0	0	134 860	137 204	139 648
Revision	831	921	0	19	0	0	0	940	959	981
Valnämnd	21	232	0	3	0	0	0	235	39	44
Kommunfullmäktige och kommunstyrelse inkl. rev. o valnämnd	112 761	133 699	-14	2 350	0	0	0	136 035	138 203	140 670
Kommunstyrelsen inkl. KF,	61 609	78 010	-14	760		0	0	78 756	79 502	80 271
Överförmynderi	1 656	1 779		51		0		1 830	1 882	1 937
Driftbidrag till VMKF	2 006	4624		133		0	0	4 757	4 893	5 034
Driftbidrag till Räddn.tjänst Mälardalen	11 099	11 149		321		0	0	11 470	11 796	12 139
Driftbidrag till VMMF	5 214	5 318		153		0	0	5 471	5 627	5 790
Driftbidrag till AKTAB	30 325	31 666		910		0	0	32 576	33 505	34 476
Barn-och utbildningsnämnd	358 836	360 652	231	4 201	2 036	-1 715	0	365 405	368 645	373 352
Fritid- och kulturnämnd	41 739	44 167	124	697	0	0	0	44 988	45 613	46 238
Socialnämnd	351 071	381 082	307	2 880	5 768	6 466	0	396 503	409 953	425 846
SUMMA NÄMNDER	864 407	919 600	648	10 129	7 804	4 751	0	942 932	962 414	986 107

Som framgår av resultatbudgeten så finns ett behov av effektivisering/ransonering inför 2023 på cirka 27 miljoner kronor. I nedanstående tabell visas ett exempel på riktade ramjusteringar.

DRIFTRÉDOVISNING, Tkr	RAM 2022 reviderad 2/6-22	Riktad ram-justering - 3 %	Riktad ram-justering - 2 %
Kommunfullmäktige och kommunstyrelse TOTALT	132 546	4 000	2 650
Revision	921	30	20
Valnämnd	232	0	0
Kommunstyrelsen inkl. KF,	78 010	2 340	1 560
Överförmynderi	1 779	55	40
Driftbidrag till VMKF	4624	140	90
Driftbidrag till Räddn.tjänst Mälardalen	11 149	335	220
Driftbidrag till VMMF	5 318	160	100
Driftbidrag till AKTAB	31 666	950	630
Barn-och utbildningsnämnd	360 652	10 800	7 200
Fritid- och kulturnämnd	44 167	1 300	900
Socialnämnd	381 082	11 400	7 600
SUMMA NÄMNDER	919 600	27 530	18 370

Tidigare fattade beslut består av resurstilldelning för anslag för återföring beslutade engångsbelopp 2022 till finans och helårseffekt 2022 års löneöversyn.

Priskompensation (netto) för intäkter och kostnader samt hyresökning ingår i nämndernas ramar 2023–2025. Interna kostnader och intäkter kompenseras såsom externa. Löneöversyn 2023–2025 kompenseras från post under finansförvaltningen. Förändring av kapitalkostnader kompenseras vid aktivering från finansförvaltningen utifrån beslutad investeringsplan.

Ökade eller minskade volymer för socialnämndens och barn- och utbildningsnämndens verksamheter innebär kompensation eller avdrag av nämndens ram. Beslutad befolkningsprognos används.

Riktad ramreducering. Att rakt av jämföra en kommuns kostnader med en annans utan att ta hänsyn till varje kommuns strukturella förutsättningar ger en begränsad indikation på om en kommun är ”dyr” eller inte. Ett bättre mått är att jämföra kommunens faktiska nettokostnader i olika verksamheter med kommunens standardkostnad enligt kostnadsutjämnings-systemet. I den jämförelsen används standardkostnaden för att räkna ut en så kallad referenskostnad. Gör man denna jämförelse så ligger Arboga över för vissa verksamheter och under för vissa. Om man ligger över referenskostnaden för en verksamhet så har man kostnader som överstiger vad kommunens struktur anger. I september publicerades 2020 års nettokostnadsavvikelser och ramarna är uppdaterade i enlighet med denna. I resursfördelningsmodellen ska verksamheter anpassa sin nettokostnad mot Arbogas så kallade referenskostnad. Detta gäller verksamhetsområdena äldreomsorg, individ och familjeomsorg, LSS, förskola, fritidshem,

grundskola och gymnasie-skola. En anpassning ska ske inom en tidperiod om fem år. Avstämning sker även i september när 2021 års nettokostnadsavvikelser publiceras.

Verksamheter inom kommunstyrelsen, kommunfullmäktige och fritid- och kulturnämnden och övrig verksamhet inom barn- och utbildningsnämnden och socialnämnden har ingen referenskostnad att jämföras mot. Dessa har för budgetåret och planperioden ingen riktad ramreducering, ingen procent-sats har beslutats.

Kommande hyresökningar för av kommunfullmäktige beslutade nya lokaler kompenseras från finansförvaltningen 2023–2025 så som ny förskola, gruppboenden.

Politisk prioritering: Inga politiska prioriteringar finns med i ovanstående resultattabell eller driframar.

Valnämndens ram minskar 2024 och 2025 efter valåren.

Partistöd utbetalas till de partier som fått mandat och tagit plats i fullmäktige och består av ett grundstöd och ett mandatstöd. Grundstödet och mandatstödet räknas upp med konsumentprisindexet KPIF 1,4 procent och uppgår år 2022 till 32 462 kronor respektive är 10 434 kr.

Kommande planårens kostnadsökningar för lönerrevisioner, hyror beslutade i hyrespotten och för ännu ej aktiverade investeringar ingår inte nämndernas ramar 2024 och 2025. Men numera ingår prisökningar för intäkter och kostnader, volymförändringar, riktade ramjusteringar och nettokostnadsavvikelser.

9 Investeringar

En investering definieras som ett inköp som är avsett att innehas stadigvarande i kommunen och som har en ekonomisk livslängd på minst tre år samt överstiger ett prisbasbelopp exklusive moms (48 300 kronor år 2022).

Investeringar i verksamhetsfastigheter utförs av Rådhuset i Arboga AB som sedan hyr ut lokalen till kommunens styrelse och nämnder. Dessa fastigheter redovisas i Lokalförsörjningsplan.

Kommunfullmäktige beslutar om investeringsramar per investeringsområde eller projektnivå till kommunstyrelsen och nämnderna. För inventarier, maskiner och fordon fördelas totala ramar till kommunstyrelsen och nämnderna. Kommunstyrelsen beslutar om omfördelning mellan investeringsområde respektive investeringsprojekt inom den totala investeringsramen. När det gäller inventarier, maskiner och fordon har ansvarig nämnd rätt att besluta om omfördelning. Nämnderna har ett genomförande och uppföljningsansvar för investeringar. Styrelsen och nämnderna förutsätts att inte överskrida ramarna och vid

befarad avvikelse ska i första hand omprioritering ske.

För större och/eller strategiska investeringar beslutar kommunfullmäktige om totalutgiften för projektet. Förskjutningar mellan åren kan ske och uppföljning ska ske vid prognostillfällen och i samband med kompletteringsbudget. Kompletteringsbudget, för investeringar som inte slutförts inom kalenderåret, beslutas av kommunfullmäktige i samband med beslut om årsredovisning. Kompletteringsbudget medges endast för de investeringar som inte hunnit slutföras under det aktuella kalenderåret. Betalningsplaner för större investeringar ska lämnas till kommunstyrelseförvaltningens ekonomienhet för planering av likviditeten.

I nedanstående tabeller redovisas även aktuell budget för innevarande år 2022. Detta med anledning av den låga graden av genomförande under 2021, därför tas hänsyn till genomförandekapaciteten när investeringsramar för 2023 ska beslutas för att få en förbättrad budgetföljsamhet.

Investeringsbudget 2022–2025

Investeringsprojekt, tkr	Budget 2022	Budget 2023	Budget 2024	Budget 2025
Kommunstyrelsen	85 828	58 800	46 800	40 900
varav markförvärv	10 000	7 000	7 000	7 000
varav kommunstyrelseförvaltningen	2 315	1 800	200	200
varav fritidsanläggningar	4 800	300	300	300
varav trafik, trygghet, tillgänglighet	960	800	800	800
varav fiber	5 500	4 000	4 000	4 000
varav gator, vägar, broar, lekplatser, gc-vägar	41 953	27 800	19 500	14 600
varav övrig infrastruktur	2 500	8 000	2 000	0
varav exploatering	17 800	9 100	13 000	14 000
Barn- och utbildningsnämnden	3 150	1 300	1 300	1 300
Fritids- och kulturnämnden	1 630	940	1 485	550
Socialnämnden	2 700	2 510	1 150	3 200
Summa nämnder/styrelsen	93 308	63 550	50 735	45 950

Specifikation investeringar kommunstyrelsen 2022 - 2025

Investeringsprojekt, tkr	Total budget flerårigt projekt	Budget 2022	Budget 2023	Budget 2024	Budget 2025
Markförvärv		10 000	7 000	7 000	7 000
Näringsliv och turism, skyltar		700	1 000	0	0
Utrustning KF sal mikrofoner, projektor,voteringssystem		150	100	0	0
Kostdatasystem		115	0	0	0
Övriga inventarier kommunstyrelseförvaltningen		200	200	200	200
Digitaliseringsprojekt KAK regionen		500	500	0	0
Geografiskt informationssystem		350	0	0	0
Digitalisering detaljplan		300	0	0	0
Totalt kommunstyrelseförvaltningen		2 315	1 800	200	200
Friluftsbad bryggör		300	0	0	0
Friluftsbad		0	100	100	100
Eljusspår söder		4 500	0	0	0
Spår och leder		0	200	200	200
Totalt fritidsanläggningar		4 800	300	300	300
Trafiksäkerhetsåtgärder		590	500	500	500
Trygghetsskapande åtgärder		370	300	300	300
Totalt trafik, trygghet och tillgänglighet		960	800	800	800
Fiber		5 500	4 000	4 000	4 000
Gator, vägar, GC		8 000	3 800	4 000	4 500
Storgatan	26 000	17 653	5 000	2 500	0
Gatubelysning		2 000	800	1 000	1 000
Ny infart Vasagymnasiet	5 500	500	5 000	0	0
Åtgärder enligt broplan(Västerleden år 2022)		6 400	1 000	1 000	1 000
Ny grundskola infrastruktur	8 000	0	5 000	3 000	0
Beläggnings-UH övrigt		6 600	6 700	7 000	7 300
Lekparker		800	500	1 000	800
Totalt gator, vägar, broar, lekplatser och GC-vägar		41 953	27 800	19 500	14 600
Fördjupad stabilitetsutredning etapp 3-8 utförande	9 500	1 500	8 000	0	0
Stabilitetsutredning Strandvägen-Ladbron		0	0	2 000	0
Nytorget		1 000	0	0	0
Totalt övrig infrastruktur		2 500	8 000	2 000	0
Åbrinken etapp 3 Krakaborg	30 000	3 000	0	13 000	14 000
Norra skogen Asphällsvägen, gata	11 000	3 000	0	0	0
Norra skogen		0	0	0	0
Sätra Nordväst	21 000	9 000	0	0	0
Fasanen infrastruktur	2 000	0	2 000	0	0
Syrenen		2 000	0	0	0
Kastanjen	7 900	800	7 100	0	0
		17 800	9 100	13 000	14 000
Summa		85 828	58 800	46 800	40 900

Kommunstyrelsens investeringsbehov beskrivs i ovan redovisade tabell. Med anledning av graden av genomförande under 2021 tas hänsyn till genomförandekapaciteten när investeringsramar för 2023 ska behandlas. Detta för att få en förbättrad budgetföljsamhet. Därför redovisas även budget 2022 inklusive kompletteringsbudget.

Markförvärv

Det är av stor vikt att kommunen har egen markreserv för kommande utveckling. Marken behövs både för framtagande av nya bostadsområden och verksamhetsområden, men även såsom bytesmark för att kunna förvärva bättre belägen mark. Att, när tillfälle ges, komplettera markreserven är nödvändigt för kommunens möjlighet att styra Arboga kommuns utveckling. Om kommunen saknar lämplig byggklar mark kan det bli dyrt, och kanske omöjligt, att senare närmare in på exploatering frivilligt förvärva mark.

Kommunstyrelseförvaltningen

Befintliga skyltar vid infarter är runt tio år. Det är daterad teknik som ofta fallerar. Det är mycket kostsamt och i viss mån farligt att byta ut tygveporna med motiv. De ska ersättas med digitala kostnadseffektiva alternativ som är smidiga att uppdatera via webben. Kommunfullmäktigesalen är i behov av ytterligare investeringar i digital teknik. Digitalisering av samhällbyggnadsverksamheten.

Fritidsanläggningar

Fritidsanläggningar avseende friluftsbad och spår/leder har under 2022 flyttats till kommunstyrelsen. Medlen från 2023 och framåt utgörs av planerat underhåll av befintliga anläggningar.

Trafik, trygghet och tillgänglighet

Löpande återkommande poster inom rubrikbenämningen.

Fiber

Avser investering i kommunens övergripande fiberstruktur. Här finns osäkerhet kring strategi och planering.

Gator, vägar, broar, lekplatser och gång- och cykelvägar

Gator, vägar och GC-vägar avser kompletteringar eller ombyggnationer av gator och GC struktur. Budgeterade medel avser större åtgärder inom området gata, väg GC som ej inryms i driftbudget, då dessa åtgärder är mer omfattande exempelvis byte av gatuöverbyggnad, mer omfattande arbeten avseende GC-nätet eller större trafiklösningar.

Storgatan avser renovering och viss ombyggnation av Storgatan och dess

anläggningar. Storgatan planeras som årsöverskridande över 2024, då hänsyn bör tas till återställningsarbeten etappvis.

Gatubelysning är årlig budget och avser bland annat större seriebyten eller byten av stolpar och fundament samt kraftkablage. Detta kan med fördel utföras parallellt med ett pågående projekt.

Ny infart Vasagymnasiet; Budgeterade medel 2022 avser projektering i samband med eventuell exploatering av KV. Kastanjen. Med medel 2023 avses byggnation av ny trafiklösning. Om exploateringen uteblir, avgår också budgeterade medel. Har samband med projekten Kastanjen och eventuell ny trafiklösning vid Vasahallen.

Åtgärder enligt broplan är renoveringsåtgärder av kommunens bro- och tunnel-anläggningar. Budget 2022 avser åtgärder för bro Västerleden, med eventuell omfördelning av medel från Gator, vägar, GC. Medel 2023–2025 avser åtgärder av broar och GC-tunnlar enligt åtgärdsplan 2016, samt ny besiktning under 2023 och revidering av åtgärdsplan.

Beläggningsunderhåll avser övergripande åtgärder utifrån årlig beläggningsplan.

Åtgärder av Gäddgårdsskolans infrastruktur avvaktar grundskoleprojektet. Projektet bör påbörjas under 2022 för att synka med detaljplanearbetet med byggstart 2023.

Lekparkernas budget avser övergripande större reparationer samt kompletteringar av lekplatsanläggningar.

Övrig infrastruktur

Projekt Nytorget, Projektering under 2022 och därefter inriktning om utförande. Inga belopp angivna i avvaktan på inriktning.

Fördjupad stabilitetsutredning etapp 3–8 avser utredning och projektering av återstående etapp mellan Kajen och GC-bro Stenlöpet. Projekt bör samordnas med planeringen av "Vision Bergmansparken".

Exploatering

Åbrinken etapp 3 kommer troligtvis inte påbörjas under 2022 vilket gör att projektet flyttas framåt.

Projektet Norra skogen, Asphällsvägen utgår i avvaktan på framtagande av planprogram för Norra skogen. Norra skogen är området mellan Sätra och Arboga tätort.

Syrenen avser eventuell byggnation av infrastruktur avseende gata och VA.

Fasanen infrastruktur avvaktar övergripande beslut, skolfrågor samt Götlunda i helhet.

Projektet Kastanjen kopplas till posten "Ny infart Vasagymnasiet".

Specifikation investeringar barn- och utbildningsnämnden 2022 - 2025

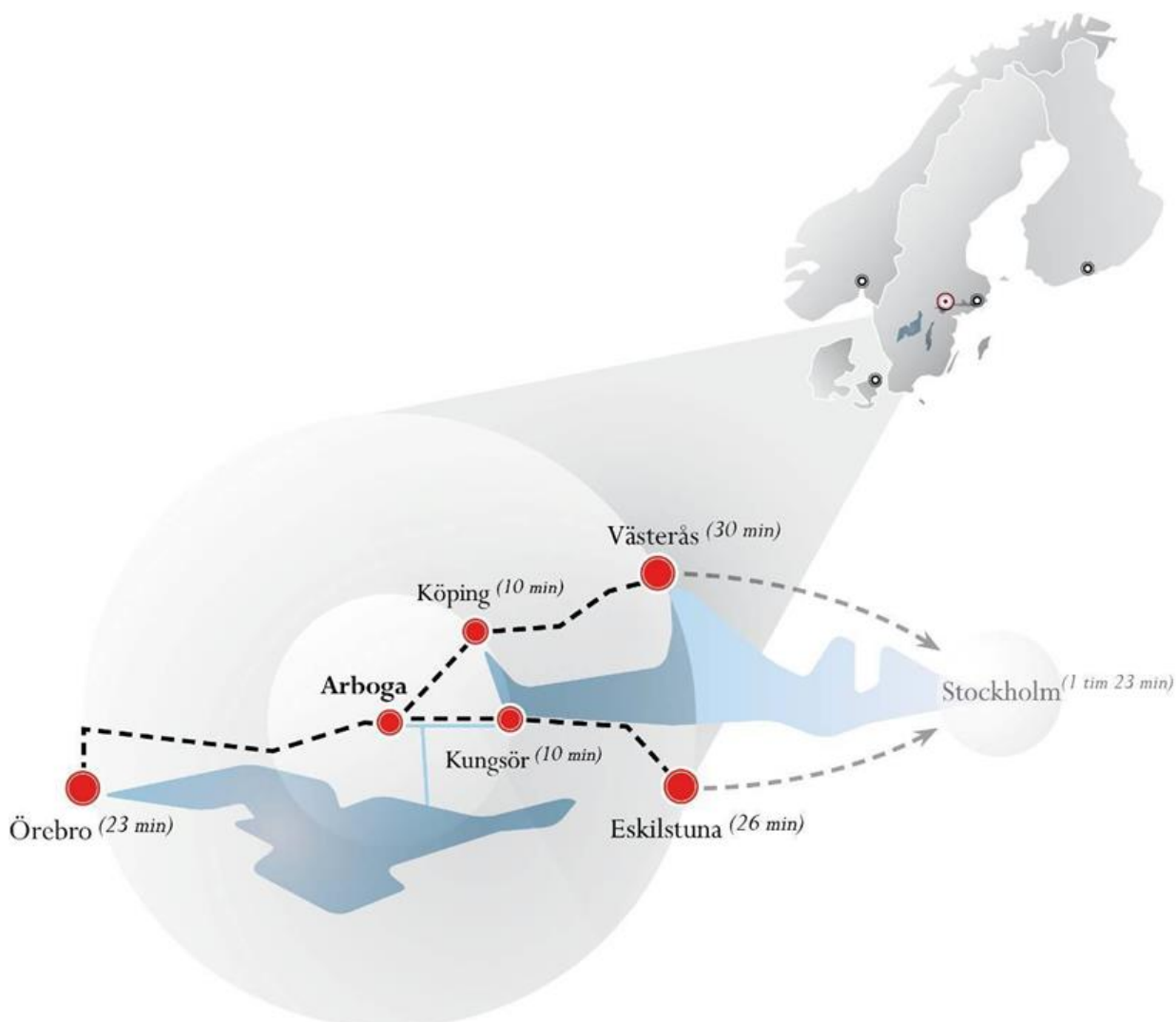
Investeringsprojekt, tkr	Budget 2022	Budget 2023	Budget 2024	Budget 2025
Inventarier förskolan	1 950	400	400	400
Inventarier grundskolan	700	700	700	700
Inventarier gymnasiet	200	200	200	200
Inventarier vuxenutbildning	300	0	0	0
Summa	3 150	1 300	1 300	1 300

Specifikation investeringar fritids- och kulturnämnden 2022 - 2025

Investeringsprojekt, tkr	Budget 2022	Budget 2023	Budget 2024	Budget 2025
Ljud, bild och annan teknik i hallar m.m.	130	100	100	100
Bibliotek investeringar	200	440	100	350
Kulturskolan instrument	200	100	100	100
Kulturskolan larm- och låssystem	0	260	0	0
Övrigt kulturskolan	0	0	185	
Eckbacksbadet investeringar	100	40	0	0
Utomhusmiljö fritidsgård	0	0	1 000	0
Konsträrlig utsmyckning	1 000	0	0	0
Summa	1 630	940	1 485	550

Specifikation investeringar socialnämnden 2021 - 2024

Investeringsprojekt, tkr	Budget 2022	Budget 2023	Budget 2024	Budget 2025
Möbler vård och omsorg	200	200	200	200
Verksamhetssystem	1 000	1 600	0	0
Digitalisering	1 000	200	500	200
Höj- och sänkbara arbetsbord	0	250	0	0
LSS gruppboende	0	0	450	0
LSS/SoL boende	0	0	0	500
Särskilt boende	0	0	0	2 300
Isolerad container	0	60	0	0
Mindre traktor	0	200	0	0
Ej beslutad investering	500	0	0	0
Summa	2 700	2 510	1 150	3 200

Bara en halvtimme från Örebro, Västerås och Eskilstuna ligger Arboga. En inspirerande plats som präglas av vacker miljö, kreativitet och engagemang.

I Arboga finns ett stort utbud av fritids- och kulturaktiviteter, en inspirerande boendemiljö och både tid och utrymme att förverkliga idéer. Så ge plats för inspiration. Välkommen till Arboga.

Läs mer om Arbogas vision och varumärke – Arboga plats för inspiration på www.arboga.se

ARBOGA
PLATS FÖR INSPIRATION